

## 1. Ներածություն

### (բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, Ընկերության գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար: Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

Բացի այդ, 2020թ. առաջին ամիսներին համաշխարհային շուկայում տեղի են ունեցել զգալի ցնցումներ՝ պայմանավորված կորոնավիրուսի բռնկումով: Այլ գործոնների հետ մեկտեղ, հիվանդության բռնկումը հանգեցրել է ֆոնդային բորսայի ցուցանիշների կտրուկ անկման, արտարժույթի շուկայում տատանումների և պարտազանցման տեղի ունենալու ռիսկի փոփոխությունների հետ կապված անորոշության:

Այս ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ Ընկերության գործունեությունը չէր ընդհատվել COVID 19 բռնկման հետևանքով:

### (բ) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Արմենիա Ինշուրան» ԱՄՊԸ-ի (Ընկերություն) հիմնադրվել է որպես սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն 2004թ-ին Հայաստանի Հանրապետությունում: Ընկերությունն ունի Հայաստանի Հանրապետությունում ոչ կյանքի ապահովագրության 11 դասերով գործունեության իրականացման լիցենզիա: Ընկերության գործունեությունը կարգավորվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, Հյուսիսային պողոտա 10:

Ընկերությունն ունի մեկ մասնաճյուղ Կապանում, Հայաստանի Հանրապետությունում: Ընկերության ակտիվների և պարտավորությունների մեծամասնությունը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետությունում:

Ընկերության մայր կազմակերպությունն է «Ռեզիոն ֆինանսական արդյունաբերական կորպորացիա» ՓԲԸ-ն:

Ընկերության վերջնական վերահսկող անձն է պրն. Կարեն Սաֆարյանը, ով կարող է ղեկավարել Ընկերության գործառնություններն իր սեփական հայեցողությամբ և իր շահերից ելնելով: Բացի այդ, նա մասնակցություններ ունի Ընկերության հետ չառնչվող այլ կազմակերպություններում:

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 28-ում:

## **2. Պատրաստման հիմունքներ**

### **Համապատասխանության մասին հայտարարություն**

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների («ՖՀՄՍ») պահանջների համաձայն:

Այս ֆինանսական հաշվետվություններն իրենցից ներկայացնում են Ընկերության տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների առաջին փաթեթը, որտեղ կիրառվել են ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություններ» ստանդարտների պահանջները: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի համապատասխան փոփոխությունները ներկայացված են Ծանոթագրություն 5-ում: Ընկերությունն օգտվել է ՖՀՄՍ 4 «Ապահովագրության պայմանագրեր» ստանդարտով նախատեսված ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտը կիրառելուց ժամանակավոր ազատումից և նախկինում չի կիրառել ՖՀՄՍ 9-ի ընդունված որևէ տարբերակ, ներառյալ՝ որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող նախորդված ֆինանսական պարտավորությունների գծով օգուտների կամ կորուստների ներկայացման պահանջները նախքան 2018թ. հունվարի 1-ը սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար:

## **3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ**

Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթը ՀՀ դրամը («դրամ»), որը, լինելով Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը, արտացոլում է Ընկերության գործունեության հիմքում ընկած իրադարձությունների և հանգամանքների տնտեսական էությունը:

Դրամը նաև այս ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթն է:

Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

## **4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում**

Ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունից պահանջվում է կատարել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև սկսիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են, և այն սպազա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

## **Դատողություններ**

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրությունում՝

- գնահատում, արդյոք Ընկերության գործունեությունն առավելապես կապված է ապահովագրության հետ: Գնահատման նկարագիրը ներկայացված է ստորև այս ծանոթագրությունում:

### **Գնահատում, արդյոք Ընկերության գործունեությունն առավելապես կապված է ապահովագրության հետ**

ՖՀՄՍ 9-ը կիրառելուց ժամանակավոր ազատումը կիրառելի է բոլոր այն կազմակերպությունների համար, որոնց գործունեությունն առավելապես կապված է ապահովագրության հետ: Այս ազատումից օգտվելու հնարավորությունը գնահատվում է առանձին հաշվետու կազմակերպության մակարդակով և, այդ իսկ պատճառով, կիրառվում է այդ կազմակերպության մակարդակով, մասնավորապես, կիրառվում է հաշվետու կազմակերպության բոլոր ակտիվների և պարտավորությունների նկատմամբ:

Ընկերությունն օգտվել է ՖՀՄՍ 9-ը կիրառելուց ժամանակավոր ազատումից, քանի որ՝

- նախկինում չի կիրառել ՖՀՄՍ 9-ի որևէ տարբերակ և
- Ընկերության գործունեությունն ընդհանուր առմամբ առավելապես կապված է ապահովագրության հետ տարեկան հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, որն անմիջապես նախորդում է 2016թ. ապրիլի 1-ը, այսինքն, 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

ՖՀՄՍ 4-ի համաձայն՝ ապահովագրողի գործունեությունն առավելապես կապված է ապահովագրության հետ միայն այն դեպքում, երբ

- (ա) ՖՀՄՍ 4-ի գործողության ոլորտում գտնվող պայմանագրերից առաջացող նրա պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը, որը ներառում է ավանդային քաղաքիչներ կամ ապահովագրության պայմանագրից տարանջատված պարունակվող ածանցյալ գործիքներ, նշանակալի է ի համեմատություն ապահովագրողի բոլոր ֆինանսական պարտավորությունների ընդհանուր արժեքի, և
- (բ) ապահովագրության հետ կապված պարտավորությունների ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքի և բոլոր պարտավորությունների ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքի տոկոսային հարաբերակցությունը՝
  - (i) գերազանցում է 90 տոկոսը, կամ
  - (ii) պակաս է 90 տոկոսից կամ հավասար է 90 տոկոսի, սակայն գերազանցում է 80 տոկոսը, և ապահովագրողը չի իրականացնում ապահովագրության հետ առնչություն չունեցող նշանակալի գործունեություն:

ՖՀՄՍ 4-ի համաձայն՝ ապահովագրողի գործունեության հետ կապված պարտավորությունները ներառում են.

- (ա) ՖՀՄՍ 4-ի գործողության ոլորտում գտնվող պայմանագրերից առաջացող պարտավորությունները,
- (բ) ածանցյալ գործիք չհանդիսացող պարտավորությունները ներդրումային պայմանագրերի գծով, որոնք չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով կիրառելով ՀՀՄՍ 39-ը և
- (գ) պարտավարությունները, որոնք առաջանում են, երբ ապահովագրողը կնքում է (ա) և (բ) կետերում նշված պայմանագրերը կամ կատարում է այդ պայմանագրերով նախատեսված պարտավորությունները: Այսպիսի պարտավորությունների օրինակները ներառում են նշված պայմանագրերի կամ այդ պայմանագրերն ապահովող ակտիվների հետ կապված առաջացող ռիսկերի նվազեցման համար օգտագործվող ածանցյալ գործիքները, համապատասխան հարկային պարտավորությունները, մասնավորապես, նշված պայմանագրերից առաջացող պարտավորությունների հետ կապված հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկային պարտավորությունները, թողարկված պարտքային գործիքները, որոնք ներառված են ապահովագրողի նորմատիվային կապիտալում, ապահովագրական գործունեությունում ներգրավված աշխատակիցների աշխատավարձի և այլ հատուցումների գծով պարտավորությունները:

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՖՀՄՍ 4-ի գործողության ոլորտում գտնվող պայմանագրերից առաջացող Ընկերության պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը կազմում էր 890,584 հազար դրամ, որն իրենից ներկայացնում էր Ընկերության ընդհանուր պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքի 80%-ը:

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ապահովագրական գործունեության հետ կապված պարտավորությունները ներառում էին հետևյալը.

|   | <b>31 դեկտեմբերի 2015թ.</b> |
|---|-----------------------------|
| <b><i>ՖՀՄՍ 4-ի գործողության ոլորտում գտնվող ապահովագրության հետ կապված պարտավորություններ</i></b>   | <b><i>890,584</i></b>       |
| Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պահուստներ  | 799,260                     |
| Ապահովագրության գծով կրեդիտորական պարտքեր   | 17,766                      |
| Որպես կանխավճար ստացված ապահովագրավճարներ   | 73,558                      |
| <b><i>ՖՀՄՍ 4-ի գործողության ոլորտում չներառված ապահովագրության հետ կապված պարտավորություններ</i></b>  | <b><i>217,400</i></b>       |
| Այլ պարտավորություններ  | 85,558                      |
| Վերաապահովագրության գծով կրեդիտորական պարտքեր   | 26,437                      |
| Ընթացիկ հարկային պարտավորություն  | 37,316                      |
| Հետաձգված հարկային պարտավորություն  | 68,089                      |
| <b>Ապահովագրական գործունեության հետ կապված պարտավորությունների ընդհանուր հաշվեկշռային արժեք</b>   | <b>1,107,984</b>            |
| <b>Պարտավորությունների ընդհանուր հաշվեկշռային արժեք</b>   | <b>1,107,984</b>            |
| <b>Ապահովագրության հետ կապված Ընկերության պարտավորությունների ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքի և բոլոր պարտավորությունների ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքի տոկոսային հարաբերակցություն</b> | <b>100%</b>                 |

Ընկերությունը ներգրավված չէ ապահովագրության հետ առնչություն չունեցող այնպիսի գործունեությունում, որից կարող է ստանալ եկամուտ կամ որի հետ կապված կարող է կրել ծախսեր: Ընկերության նկատմամբ կիրառելի են ապահովագրողներին վերաբերող բոլոր օրենսդրական պահանջները, և ապահովագրական ռիսկն այն դիտարկում է որպես իր հիմնական բիզնես ռիսկը: Բացի այդ, Ընկերությունը չի բացահայտել որևէ քանակական կամ որակական գործոններ (կամ թե՛ քանակական և թե՛ որակական), այդ թվում՝ հրապարակայնորեն հասանելի տեղեկատվություն, որոնք կարող են վկայել առ այն, որ կանոնակարգող մարմինները կամ Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների այլ օգտագործողները կիրառում են ճյուղային այլ դասակարգում Ընկերության նկատմամբ:

Իրականացված գնահատման հիման վրա Ընկերությունը եզրահանգում է, որ 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության գործունեությունն առավելապես կապված է ապահովագրության հետ: 2015թ. դեկտեմբերի 31-ից հետո Ընկերության գործունեությունում նշանակալի փոփոխություններ տեղի չեն ունեցել, այդ իսկ պատճառով, Ընկերությունը կրկին չի գնահատել, թե արդյոք Ընկերության գործունեությունն առավելապես կապված է ապահովագրության հետ որևէ հաջորդ տարեկան հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ենթադրությունների և գնահատման անորոշության

#### **Ենթադրություններ և գնահատումների հետ կապված անորոշություն**

Գնահատման անորոշության և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում.

- Ծանոթագրություն 15 – ապահովագրության և վերաապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքերի արժեզրկում,
- Ծանոթագրություն 19 – ապահովագրության պայմանագրերի գծով պահուստների գնահատում:

### **5. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ**

Ընկերությունը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություններ» ստանդարտը 2019թ. հունվարի 1-ից:

Ընկերությունը կիրառել է ՖՀՄՍ 16-ն օգտագործելով փոփոխված հետընթաց մոտեցումը, համաձայն որի ստանդարտը սկզբնապես կիրառելու կուտակային հետևանքը ճանաչվում է չբաշխված շահույթում 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ: Համապատասխանաբար, 2018թ. համար ներկայացված համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվում, այսինքն՝ այն ներկայացվում է ինչպես նախկինում՝ ՀՀՄՍ 17-ի և համապատասխան մեկնաբանությունների համաձայն: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների մանրամասները ներկայացված են ստորև: Բացի այդ, ՖՀՄՍ 16-ի բացահայտման պահանջներն ընդհանուր առմամբ չեն կիրառվել համադրելի տեղեկատվության նկատմամբ:

#### **(ա) Վարձակալության սահմանումը**

Նախկինում Ընկերությունը պայմանագրի սկզբում որոշում էր, թե արդյոք համաձայնությունը հանդիսանում էր վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում էր վարձակալություն՝ ՖՀՄՍԿ Մեկնաբանություն 4 «Համաձայնություններում վարձակալության առկայության որոշում» համաձայն: Այժմ Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն՝ համաձայն վարձակալության սահմանման:

ՖՀՄՍ 16-ին անցնելիս Ընկերությունը որոշել է օգտվել գործնական բնույթի պարզեցումից, որը թույլ է տալիս չվերանայել վարձակալության գործարքների բացահայտման համար նախկինում իրականացված գնահատման արդյունքները: Ընկերությունը ՖՀՄՍ 16-ը կիրառել է միայն այն պայմանագրերի նկատմամբ, որոնք նախկինում որոշակիացվել էին որպես վարձակալության պայմանագրեր: Պայմանագրերը, որոնք չէին որոշակիացվել որպես վարձակալության պայմանագրեր ՀՀՄՍ 17-ի և ՖՀՄՍԿ Սեկնաբանություն 4-ի համաձայն, չեն վերագնահատվել ՖՀՄՍ 16-ի պահանջներին համապատասխանող վարձակալություն բացահայտելու համար: Այդ իսկ պատճառով, ՖՀՄՍ 16-ի վարձակալության սահմանումը կիրառվել է միայն այն պայմանագրերի նկատմամբ, որոնք կնքվել կամ փոփոխվել են 2019թ. հունվարի 1-ին կամ հետո:

**(բ) Ընկերությունը՝ որպես վարձակալ**

Որպես վարձակալ Ընկերությունը վարձակալում է գրասենյակի տարածքը: Նախկինում Ընկերությունը վարձակալության պայմանագրերը դասակարգում էր որպես գործառնական վարձակալություն ելնելով իր գնահատումից, թե արդյոք վարձակալության դեպքում Ընկերությանն են փոխանցվում են հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: ՖՀՄՍ 16-ի համաձայն՝ Ընկերությունը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ վարձակալության այս պայմանագրերի մի մասի համար, այսինքն՝ վարձակալությունն արտացոլվում է հաշվապահական հաշվեկշռում:

**(i) ՀՀՄՍ 17-ի համաձայն որպես գործառնական վարձակալություն դասակարգված վարձակալություն**

Նախկինում գրասենյակի տարածքի վարձակալությունն Ընկերությունը դասակարգում էր որպես գործառնական վարձակալություն՝ ՀՀՄՍ 17-ի համաձայն: ՖՀՄՍ 16-ին անցման ժամանակ վարձակալության այս պայմանագրերը չափվել են մնացած վարձավճարների ներկա արժեքով՝ զեղչված Ընկերության լրացուցիչ փոխառության դրույքով 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ (տես Ծանոթագրություն 5 (դ) (i)): Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը չափվում է վարձակալության գծով պարտավորությանը հավասար գումարով՝ ճշգրտված վարձակալության գծով կատարած կանխավճարներով կամ հաշվեգրված վարձավճարներով: Ընկերությունը կիրառել է այս մոտեցումը իր բոլոր վարձակալության պայմանագրերի նկատմամբ:

Նախկինում ՀՀՄՍ 17-ի համաձայն որպես գործառնական վարձակալություն դասակարգված վարձակալության պայմանագրերի նկատմամբ Ընկերությունը կիրառել է մի շարք գործնական բնույթի պարզեցումներ: Մասնավորապես, Ընկերությունը՝

- չի ճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ այն վարձակալությունների համար, որոնց վարձակալության ժամկետը կազմում է մինչև 12 ամիս ստանդարտի սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ,
- բացառել է սկզբնական ուղղակի ծախսումներն օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների չափումից՝ սկզբնական կիրառման ամսաթվին:

**(գ) Ընկերությունը՝ որպես վարձատու**

ՖՀՄՍ 16-ին անցնելիս Ընկերությունից չի պահանջվում կատարել որևէ ճշգրտում վարձակալության այն պայմանագրերի հետ կապված, որոնցում այն հանդես է գալիս որպես վարձատու: Ընկերությունը չունի ենթավարձակալության պայմանագրեր:

**(դ) Ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվությունների վրա**

**(i) Ազդեցությունը ստանդարտին անցնելիս**

ՖՀՄՍ 16-ի կիրառումն ազդեցություն չի ունեցել Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

2019թ. հունվարի 1-ից գործում են մի շարք այլ նոր ստանդարտներ և գործող ստանդարտների փոփոխություններ, որոնք սակայն էական ազդեցություն չունեն Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

## 6. Ապահովագրավճարներ

2019թ.

| հազ. դրամ  | ԱՊՊԱ             | ԿԱՍԿՈ           | Առողջության<br>ապահո-<br>վագրություն | Գույքի<br>ապահո-<br>վագրություն | Արտերկիր<br>մեկնողների<br>ապահո-<br>վագրություն | Բեռնափո-<br>խաղրումների<br>ապահո-<br>վագրություն | Դժբախտ<br>պատահար | Այլ             | Ընդամենը         |
|--|------------------|-----------------|--------------------------------------|---------------------------------|---|--|-------------------|-----------------|------------------|
| Համախառն ապահովագրավճարներ   | 2,184,991        | 41,256          | 736,829                              | 218,956                         | 76,558  | 136,398  | 200,271           | 105,246         | 3,700,505        |
| Դադարեցված ապահովագրավճարներ   | (71,161)         | (421)           | (33,432)                             | (1,604)                         | -   | -  | (1,862)           | (60)            | (108,540)        |
| Չվաստակաժ<br>ապահովագրավճարների ընդհանուր<br>պահուստի փոփոխություն                                 | (134,849)        | (295)           | (127,954)                            | (32,648)                        | (3,778)   | 57   | (21,090)          | (5,121)         | (325,678)        |
| <b>Համախառն վաստակաժ<br/>ապահովագրավճարներ</b>   | <b>1,978,981</b> | <b>40,540</b>   | <b>575,443</b>                       | <b>184,704</b>                  | <b>72,780</b>                                   | <b>136,455</b>                                   | <b>177,319</b>    | <b>100,065</b>  | <b>3,266,287</b> |
| Հանած՝ վերաապահովագրողներին<br>փոխանցված ապահովագրավճարները  | -                | (13,887)        | (87,966)                             | (30,555)                        | -   | (35,290)   | (5,228)           | (62,598)        | (235,524)        |
| Վերաապահովագրողների բաժինը<br>չվաստակաժ ապահովագրավճարների<br>համախառն պահուստի<br>փոփոխությունում | -                | 938             | -                                    | (8,481)                         | -   | 196  | 224               | (18,875)        | (25,998)         |
| <b>Փոխանցված վաստակաժ<br/>ապահովագրավճարներ</b>  | <b>-</b>         | <b>(12,949)</b> | <b>(87,966)</b>                      | <b>(39,036)</b>                 | <b>-</b>  | <b>(35,094)</b>                                  | <b>(5,004)</b>    | <b>(81,473)</b> | <b>(261,522)</b> |
| <b>Զուտ վաստակաժ<br/>ապահովագրավճարներ</b>   | <b>1,978,981</b> | <b>27,591</b>   | <b>487,477</b>                       | <b>145,668</b>                  | <b>72,780</b>                                   | <b>101,361</b>                                   | <b>172,315</b>    | <b>18,592</b>   | <b>3,004,765</b> |



2018թ.

| հազ. դրամ  | ԱՊՊԱ             | ԿԱՄԿՈ           | Առողջության<br>ապահո-<br>վագրություն | Գույքի<br>ապահո-<br>վագրություն | Արտերկիր<br>մեկնողների<br>ապահո-<br>վագրություն | Բեռնափո-<br>խաղրումների<br>ապահո-<br>վագրություն | Դժբախտ<br>պատահար | Այլ             | Ընդամենը         |
|--|------------------|-----------------|--------------------------------------|---------------------------------|---|--|-------------------|-----------------|------------------|
| Համախառն ապահովագրավճարներ   | 1,718,112        | 60,564          | 384,661                              | 162,869                         | 76,684  | 121,842  | 216,410           | 93,790          | 2,834,932        |
| Դադարեցված ապահովագրավճարներ   | (60,321)         | (8,714)         | (23,129)                             | (822)                           | -   | -  | (1,796)           | (3,303)         | (98,085)         |
| Չվաստակաժ<br>ապահովագրավճարների ընդհանուր<br>պահուստի փոփոխություն                                 | (133,926)        | 11,796          | (17,137)                             | 9,618                           | (3,478)   | (1,792)  | 28,575            | (25,392)        | (131,736)        |
| <b>Համախառն վաստակաժ<br/>ապահովագրավճարներ</b>   | <b>1,523,865</b> | <b>63,646</b>   | <b>344,395</b>                       | <b>171,665</b>                  | <b>73,206</b>                                   | <b>120,050</b>                                   | <b>243,189</b>    | <b>65,095</b>   | <b>2,605,111</b> |
| Հանած՝ վերաապահովագրողներին<br>փոխանցված ապահովագրավճարները  | -                | (14,942)        | -                                    | (49,507)                        | -   | (31,250)   | (4,154)           | (79,263)        | (179,116)        |
| Վերաապահովագրողների բաժինը<br>չվաստակաժ ապահովագրավճարների<br>համախառն պահուստի<br>փոփոխությունում | -                | (3,651)         | -                                    | (3,103)                         | -   | 378  | (676)             | 24,663          | 17,611           |
| <b>Փոխանցված վաստակաժ<br/>ապահովագրավճարներ</b>  | <b>-</b>         | <b>(18,593)</b> | <b>-</b>                             | <b>(52,610)</b>                 | <b>-</b>  | <b>(30,872)</b>                                  | <b>(4,830)</b>    | <b>(54,600)</b> | <b>(161,505)</b> |
| <b>Չուտ վաստակաժ<br/>ապահովագրավճարներ</b>   | <b>1,523,865</b> | <b>45,053</b>   | <b>344,395</b>                       | <b>119,055</b>                  | <b>73,206</b>                                   | <b>89,178</b>                                    | <b>238,359</b>    | <b>10,495</b>   | <b>2,443,606</b> |

«Այլ» դասում ներառված ապահովագրավճարներն իրենցից ներակայացնում են ֆինանսական վնասի և պարտավորության ապահովագրության գծով ապահովագրավճարները:

## 7. Պահանջներ

2019թ.

| հազ. դրամ   | ԱՊՊԱ               | ԿԱՄԿՈ           | Առողջության<br>ապահո-<br>վագրություն | Գույքի<br>ապահո-<br>վագրություն | Արտերկիր<br>մեկնողների<br>ապահո-<br>վագրություն | Բեռնափո-<br>խաղրումների<br>ապահո-<br>վագրություն | Գժբախտ<br>պատահար | Այլ            | Ընդամենը           |
|---|--------------------|-----------------|--------------------------------------|---------------------------------|---|--|-------------------|----------------|--------------------|
| Կարգավորված պահանջներ   | (1,283,448)        | (29,931)        | (252,916)                            | (755)                           | (23,089)  | (17,514)   | (500)             | (1,234)        | (1,609,387)        |
| Վերաապահովագրողների բաժինը<br>կարգավորված պահանջներում                          | -                  | 18,469          | -                                    | -                               | -   | 10,002   | -                 | -              | 28,471             |
| <b>Կարգավորված պահանջներ՝ առանց<br/>վերաապահովագրության</b>                     | <b>(1,283,448)</b> | <b>(11,462)</b> | <b>(252,916)</b>                     | <b>(755)</b>                    | <b>(23,089)</b>                                 | <b>(7,512)</b>                                   | <b>(500)</b>      | <b>(1,234)</b> | <b>(1,580,916)</b> |
| Տեղի ունեցած, սակայն դեռ<br>չներկայացված պահանջների<br>պահուստների փոփոխություն | 18,314             | 1,812           | (17,741)                             | 3,798                           | (730)   | 10,131   | -                 | (651)          | 14,933             |
| Ներկայացված, սակայն դեռ<br>չկարգավորված պահանջների<br>պահուստների փոփոխություն  | (105,660)          | 7,883           | (8,408)                              | (118)                           | 899   | 3,747  | 155               | 60,002         | (41,500)           |
| Պահանջների գծով պահուստներում<br>վերաապահովագրողների բաժնի<br>փոփոխություն      | -                  | (6,009)         | -                                    | 210                             | -   | (3,604)  | -                 | (60,053)       | (69,456)           |
| <b>Ապահովագրության պայմանագրերի<br/>գծով պահուստների փոփոխություն</b>           | <b>(87,346)</b>    | <b>3,686</b>    | <b>(26,149)</b>                      | <b>3,890</b>                    | <b>169</b>                                      | <b>10,274</b>                                    | <b>155</b>        | <b>(702)</b>   | <b>(96,023)</b>    |
| <b>Չուտ տեղի ունեցած պահանջներ</b>  | <b>(1,370,794)</b> | <b>(7,776)</b>  | <b>(279,065)</b>                     | <b>3,135</b>                    | <b>(22,920)</b>                                 | <b>2,762</b>                                     | <b>(345)</b>      | <b>(1,936)</b> | <b>(1,676,939)</b> |

2018թ.

|   | ԱՊՊԱ               | ԿԱՍԿՈ           | Առողջության<br>սպահո-<br>վագրություն | Գույքի<br>սպահո-<br>վագրություն | Արտերկիր<br>մեկնողների<br>սպահո-<br>վագրություն | Բեռնափո-<br>խաղրումների<br>սպահո-<br>վագրություն | Գ-ժբախտ<br>պատահար | Այլ          | Ընդամենը           |
|---|--------------------|-----------------|--------------------------------------|---------------------------------|---|--|--------------------|--------------|--------------------|
| <b>հազ. դրամ</b>  |                    |                 |                                      |                                 |   |  |                    |              |                    |
| Կարգավորված պահանջներ   | (1,108,340)        | (55,442)        | (260,253)                            | (76,825)                        | (17,290)  | (13,875)   | (15)               | (436)        | (1,532,476)        |
| Վերասպահովագրողների բաժինը<br>կարգավորված պահանջներում                          | -                  | 31,128          | -                                    | 73,719                          | -   | 5,476  | -                  | -            | 110,323            |
| <b>Կարգավորված պահանջներ՝ առանց<br/>վերասպահովագրության</b>                     | <b>(1,108,340)</b> | <b>(24,314)</b> | <b>(260,253)</b>                     | <b>(3,106)</b>                  | <b>(17,290)</b>                                 | <b>(8,399)</b>                                   | <b>(15)</b>        | <b>(436)</b> | <b>(1,422,153)</b> |
| Տեղի ունեցած, սակայն դեռ<br>չներկայացված պահանջների<br>պահուստների փոփոխություն | (110,462)          | 1,577           | (20,241)                             | 3,005                           | 168   | (8,655)  | 77                 | (83)         | (134,614)          |
| Ներկայացված, սակայն դեռ<br>չկարգավորված պահանջների<br>պահուստների փոփոխություն  | 29,705             | 3,386           | 5,386                                | 158,782                         | 2,850   | (5,114)  | 1,288              | (484,470)    | (288,187)          |
| Պահանջների գծով պահուստներում<br>վերասպահովագրողների բաժնի<br>փոփոխություն      | -                  | 796             | -                                    | (155,617)                       | -   | 4,055  | -                  | 484,470      | 333,704            |
| <b>Ասպահովագրության պայմանագրերի<br/>գծով պահուստների փոփոխություն</b>          | <b>(80,757)</b>    | <b>5,759</b>    | <b>(14,855)</b>                      | <b>6,170</b>                    | <b>3,018</b>                                    | <b>(9,714)</b>                                   | <b>1,365</b>       | <b>(83)</b>  | <b>(89,097)</b>    |
| <b>Զուտ տեղի ունեցած պահանջներ</b>  | <b>(1,189,097)</b> | <b>(18,555)</b> | <b>(275,108)</b>                     | <b>3,064</b>                    | <b>(14,272)</b>                                 | <b>(18,113)</b>                                  | <b>1,350</b>       | <b>(519)</b> | <b>(1,511,250)</b> |

## 8. Չեռքերման ծախսումներ

| հազ. դրամ   | 2019թ.         | 2018թ.         |
|---|----------------|----------------|
| <b>Գործակալներին վճարված միջնորդավճարներ</b>            |                |                |
| ԱՊՊԱ  | 380,431        | 405,343        |
| Դժբախտ պատահարների ապահովագրություն                     | 77,879         | 103,411        |
| Գույքի ապահովագրություն                                 | 67,610         | 42,493         |
| Բեռնափոխադրումների ապահովագրություն                     | 35,247         | 30,620         |
| Արտերկիր մեկնողների ապահովագրություն                    | 32,272         | 28,031         |
| Ավտոտրանսպորտային միջոցների ապահովագրություն<br>(ԿԱՍԿՈ) | 6,566          | 8,245          |
| Առողջության ապահովագրություն                            | 134,608        | 1,358          |
| Այլ   | 742            | 1,506          |
| <b>Ընդամենը ձեռքբերման ծախսումներ</b>                   | <b>735,355</b> | <b>621,007</b> |
| Հետաձգված ձեռքբերման ծախսումների փոփոխություն           | (51,960)       | (70,468)       |
| <b>Չեռքերման ծախսումները տարվա համար</b>                | <b>683,395</b> | <b>550,539</b> |

### Հետաձգված ձեռքբերման ծախսումների փոփոխությունների վերլուծություն

| հազ. դրամ   | 2019թ.         | 2018թ.         |
|---|----------------|----------------|
| Հետաձգված ձեռքբերման ծախսումները տարեսկզբի<br>դրությամբ         | 238,235        | 167,767        |
| Հետաձգված ձեռքբերման ծախսումների փոփոխություն                   | 51,960         | 70,468         |
| <b>Հետաձգված ձեռքբերման ծախսումները տարեվերջի<br/>դրությամբ</b> | <b>290,195</b> | <b>238,235</b> |

## 9. Աապահովագրության այլ ծախսեր

| հազ. դրամ                                | 2019թ.           | 2018թ.          |
|--|------------------|-----------------|
| Վճարումներ «BIVAC» ՓԲԸ-ին                | (114,538)        | (96,315)        |
| Ջուտ ծախս ուղղակի հատուցումներից         | (30,090)         | -               |
| <b>Ընդամենը այլ ապահովագրական ծախսեր</b> | <b>(144,628)</b> | <b>(96,315)</b> |

«BIVAC» ՓԲԸ-ին կատարած վճարումները ASWA (Ավտոապահովագրական մեկ պատուհան) առցանց հարթակի օգտագործման համար, որը նախատեսված է ԱՊՊԱ ապահովագրության համակարգի բոլոր ընթացակարգերը միասնական առցանց միջավայրում կազմակերպելու համար: ASWA առցանց հարթակն օգտագործելու մասին որոշումը կայացրել է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը, և հարթակը հասանելի է դարձել օգտագործման համար 2017թ. հունվարից:

## 10. Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր

| հազ. դրամ  | 2019թ.           | 2018թ.         |
|--|------------------|----------------|
| <b>Տոկոսային եկամուտ</b>   |                  |                |
| - վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով                        | 451,648          | 5,637          |
| - բանկային ավանդների գծով  | 145,730          | 256,985        |
| - տրված փոխառությունների գծով  | 4,114            | 5,678          |
| - առևտրային կազմակերպություններին տրված ոչ ընթացիկ փոխառությունների գծով | 1,386            | -              |
| - բանկերի հետ հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով                        | 129              | 88             |
| Զուտ օգուտ/(վնաս) փոխարժեքային տարբերություններից                        | 61               | (981)          |
| <b>Ֆինանսական եկամուտ</b>  | <b>603,068</b>   | <b>267,407</b> |
| <br>   |                  |                |
| <b>Տոկոսային ծախս</b>  |                  |                |
| - հետգնման պայմանագրերի գծով   | (252,148)        | -              |
| <b>Ֆինանսական ծախսեր</b>   | <b>(252,148)</b> | <b>-</b>       |

## 11. Վարչական ծախսեր

| հազ. դրամ   | 2019թ.         | 2018թ.         |
|---|----------------|----------------|
| Աշխատակազմի գծով ծախսեր և աշխատավարձին վերաբերող հարկեր                     | 301,683        | 355,183        |
| Վարձակալություն   | 73,555         | 76,995         |
| Հաշվապահական հաշվառման ծրագրի սպասարկման ծախսեր                             | 28,784         | 32,465         |
| Գրասենյակային ծախսեր  | 15,814         | 18,080         |
| Հաղորդակցության ծախսեր  | 12,600         | 8,000          |
| Գովազդ  | 8,317          | 2,770          |
| Մասնագիտական ծառայություններ  | 8,281          | 9,933          |
| Ավտոտրանսպորտային միջոցների ապահովագրողների բյուրոյի անդամակցության վճարներ | 7,988          | 9,626          |
| Մաշվածություն և ամորտիզացիա   | 7,211          | 4,731          |
| Այլ   | 38,506         | 33,223         |
|   | <b>502,739</b> | <b>551,006</b> |

## 12. Շահութահարկ

### (ա) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Ընկերությունը շահութահարկը վճարում է օրենսդրությամբ սահմանված 20% դրույքաչափով (2018թ-ին՝ 20%):

| հազ. դրամ   | 2019թ.        | 2018թ.       |
|---|---------------|--------------|
| <i>Ընթացիկ հարկի գծով ծախս</i>                        |               |              |
| Ընթացիկ տարվա հարկի գծով ծախս                         | 71,321        | 26,767       |
| <i>Հետաձգված հարկի գծով ծախս</i>                      |               |              |
| Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում | 3,121         | (27,056)     |
|   | <b>74,442</b> | <b>(289)</b> |

### Հարկի արդյունավետ դրույքաչափի համադրում

|  | 2019թ.        |             | 2018թ.       |              |
|--|---------------|-------------|--------------|--------------|
|  | հազ. դրամ     | %           | հազ. դրամ    | %            |
| Շահույթ նախքան հարկումը                  | 374,597       |             | 50,232       |              |
| Շահութահարկ՝ հարկի կիրառելի դրույքաչափով | 74,919        | 20.0        | 10,047       | 20.0         |
| Հարկի դրույքաչափի նվազեցում*             | (2,868)       | (0.8)       | -            | -            |
| Զնվազեցվող ծախսեր/(չհարկվող եկամուտ)     | 2,391         | 0.6         | (10,336)     | (20.6)       |
|  | <b>74,442</b> | <b>19.8</b> | <b>(289)</b> | <b>(0.6)</b> |

\* Ճանաչված գումարն իրենից ներկայացնում է ՀՀ օրենսդրության փոփոխությունների համաձայն շահութահարկի 20% դրույքաչափը 18%-ի նվազեցնելու հետևանքը, որը գործում է 2020թ. հունվարի 1-ից:

### (բ) Ճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլելու նպատակով որոշված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակներով օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերություններն առաջացնում են զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ 2019թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Գործող հարկային օրենսդրության համաձայն՝ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները մարման ժամկետ չունեն:

2019թ. հունիսի 25-ի հարկերի մասին որոշման համաձայն՝ 2020թ. հունվարի 1-ից գործում է նոր հարկային օրենսգիրքը ըստ որի շահութահարկի դրույքաչափը 20%-ից նվազել է 18%: Հաշվի առնելով, որ օրենսդրության փոփոխությունն ուժի մեջ է մտել հաշվետու ժամանակաշրջանում, 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետաձգված հարկային ակտիվները վերահաշվարկվել են օգտագործելով հարկի նոր դրույքաչափը, որն ըստ ակնկալիքների պետք է գործեր հակադարձման ժամանակ:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին.

Ստորև ներկայացված են ժամանակավոր տարբերությունների փոփոխությունները 2019թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում:

| <b>հազ. դրամ</b>   | <b>Մնացորդը առ<br/>1 հունվարի<br/>2019թ.</b> | <b>Շահույթում<br/>կամ վնասում<br/>ճանաչված</b> | <b>Սեփական<br/>կապիտալում<br/>ճանաչված</b> | <b>Մնացորդը առ<br/>31 դեկտեմբերի<br/>2019թ.</b> |
|--|--|--|--|---|
| Այլ ակտիվներ   | (341)  | (106)  | -  | (447)   |
| Վաճառքի համար մատչելի<br>արժեթղթեր                                   | -  | -  | (132,137)                                  | (132,137)                                       |
| Հետաձգված ձեռքբերման<br>ծախսումների                                  | (14,095)                                     | (6,193)  | -  | (20,288)  |
| Ապահովագրության և<br>վերաապահովագրության գծով<br>դեբիտորական պարտքեր | (9,383)                                      | 2,129  | -  | (7,254)   |
| Բանկային ավանդներ  | (5,449)                                      | 4,551  | -  | (898)   |
| Դրամական միջոցներ և դրանց<br>համարժեքներ                             | (131)  | 100  | -  | (31)  |
| Ապահովագրության<br>պայմանագրերի գծով<br>պահուստներ                   | 9,200  | (1,385)  | -  | 7,815   |
| Այլ պարտավորություններ   | (1,955)                                      | (2,217)  | -  | (4,172)   |
| <b>Չուտ հետաձգված հարկային<br/>պարտավորություն</b>                   | <b>(22,154)</b>                              | <b>(3,121)</b>                                 | <b>(132,137)</b>                           | <b>(157,412)</b>                                |

| <b>հազ. դրամ</b>   | <b>Մնացորդը առ<br/>1 հունվարի<br/>2018թ.</b> | <b>Շահույթում<br/>կամ վնասում<br/>ճանաչված</b> | <b>Մնացորդը առ<br/>31 դեկտեմբերի<br/>2018թ.</b> |
|--|--|--|---|
| Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական<br>ակտիվներ                         | 259  | (259)  | -   |
| Այլ ակտիվներ   | (157)  | (184)  | (341)   |
| Հետաձգված ձեռքբերման ծախսումների                                     | -  | (14,095)                                       | (14,095)  |
| Ապահովագրության և<br>վերաապահովագրության գծով<br>դեբիտորական պարտքեր | (27,171)                                     | 17,788   | (9,383)   |
| Բանկային ավանդներ  | (5,307)                                      | (142)  | (5,449)   |
| Դրամական միջոցներ և դրանց<br>համարժեքներ                             | (132)  | 1  | (131)   |
| Ապահովագրության պայմանագրերի գծով<br>պահուստներ                      | (8,616)                                      | 17,816   | 9,200   |
| Այլ պարտավորություններ   | (8,086)                                      | 6,131  | (1,955)   |
| <b>Չուտ հետաձգված հարկային<br/>պարտավորություն</b>                   | <b>(49,210)</b>                              | <b>27,056</b>                                  | <b>(22,154)</b>                                 |

Հետաձգված հարկերի գծով կիրառվում է 20% դրույքաչափ (2018թ-ին՝ 20%):

### 13. Այլ ակտիվներ

| հազ. դրամ                                  | 2019թ.         | 2018թ.        |
|--|----------------|---------------|
| Կանխավճարներ պահանջների գծով               | 74,963         | 43,025        |
| Կանխավճարներ ծառայություններ մատուցողներին | 16,167         | 15,169        |
| Կանխավճարի տեսքով վճարված միջնորդավճարներ  | 11,729         | 793           |
| Այլ կանխավճարներ                           | 39,747         | 6,149         |
|  | <b>142,606</b> | <b>65,136</b> |

### 14. Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

| հազ. դրամ  | 2019թ.    | 2018թ. |
|--|-----------|--------|
| <b>Ընկերության կողմից պահվող</b>                                   |           |        |
| <b>Պարտքային և ֆիքսված եկամտով այլ գործիքներ</b>                   |           |        |
| - ՀՀ կառավարության արժեթղթեր                                       | 2,950,549 | -      |
| - Հայկական ընկերությունների կորպորատիվ պարտատոմսեր առանց վարկանիշի | 20,360    | 20,360 |
| <b>Հետզմման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված</b>                      |           |        |
| <b>Պարտքային և ֆիքսված եկամտով այլ գործիքներ</b>                   |           |        |
| - ՀՀ կառավարության արժեթղթեր                                       | 7,573,311 | -      |

Այս արժեթղթերի իրական արժեքի չափումը դասվում է իրական արժեքի հիերարխիայի 2-րդ մակարդակին: Կորպորատիվ պարտատոմսերը ցուցակված են Հայաստանի ֆոնդային բորսայում:

Կորպորատիվ պարտատոմսերը և կառավարության արժեթղթերն արժեզրկված կամ ժամկետանց չեն:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների հետ կապված պարտքային, արժութային և տոկոսադրույքի ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 23-ում:



## 15. Ապահովագրության և վերաապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր

| հազ. դրամ   | 2019թ.         | 2018թ.         |
|---|----------------|----------------|
| Գործակալներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքեր՝ առաջացած ուղղակի ապահովագրության գործառնություններից   | 46,005         | 83,506         |
| Ապահովադիրներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքեր՝ առաջացած ուղղակի ապահովագրության գործառնություններից | 148,468        | 85,423         |
| Ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր պահուստ  | (19,675)       | (41,686)       |
| Սուբրոգացիայի գծով դեբիտորական պարտքեր  | 7,766          | 38,266         |
| Սուբրոգացիայի գծով պահուստ  | -              | (7,678)        |
| Ապահովագրական ընկերություններից ստացվելիք դեբիտորական պարտքեր                                       | 26,558         | 21,102         |
| Վերաապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր  | 2,711          | 5,052          |
|   | <b>211,833</b> | <b>183,985</b> |

Ընկերությունը չի ենթարկվում էական պարտքային ռիսկի մինչև 180 օր ժամկետանց ուղղակի ապահովագրության գործառնությունների արդյունքում ապահովադիրներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի հետ կապված, քանի որ դրանք մեծամասամբ ծածկվում են չվաստակած ապահովագրավճարների համապատասխան պահուստով, և երբ գոյություն ունի անկողմնակալ վկայություն, որ ապահովադիրը չի ցանկանում կամ ի վիճակի չէ շարունակել ապահովագրության պայմանագրով նախատեսված ապահովագրավճարների վճարումը, ապահովագրության պայմանագրերը կարող են չեղյալ հայտարարվել, որի հետ մեկտեղ չեղյալ է հայտարարվում նաև ապահովագրության պայմանագրին վերաբերող չվաստակած ապահովագրավճարների պահուստը:

Ստորև ներկայացված է ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքերի պահուստի փոփոխությունները:

| հազ. դրամ                           | 2019թ.        | 2018թ.        |
|-------------------------------------|---------------|---------------|
| Մնացորդը տարեկալի դրությամբ         | 49,364        | 39,807        |
| Տարվա գուտ (վերականգնում)/ծախս      | 24,281        | (5,038)       |
| Զուտ վերականգնում/(դուրսգրում)      | (53,970)      | 14,595        |
| <b>Մնացորդը տարեվերջի դրությամբ</b> | <b>19,675</b> | <b>49,364</b> |

Ընկերությունը ձևավորում է պահուստ ապահովագրության և վերաապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքերի համար՝ հիմք ընդունելով վերջիններիս ժամկետայնության վերլուծությունը և հաճախորդի վճարունակությունը: Արժեզրկումը խմբային հիմունքով գնահատելիս կիրառվում է անցյալ ժամանակաշրջանների տարեկան վնասի դրույքը 4% չափով: Ընկերությունը ձևավորում է նաև հատուկ պահուստ, երբ փաստերը և հանգամանքները վկայում են առանձին հաճախորդի անվճարունակության մասին: Ապահովագրության գծով ավելի քան մեկ տարի ժամկետանց դեբիտորական պարտքերը դուրս են գրվում:

Այս գնահատումների փոփոխությունները կարող են ազդեցություն ունենալ արժեզրկման գծով պահուստի վրա: Եթե, օրինակ, գնահատված դրամական հոսքերի գուտ ներկա արժեքը փոփոխվի հինգ տոկոսով, արժեզրկման գծով պահուստի գումարը 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կնվազի/կաճի 10,282 հազար դրամով (2018թ-ին՝ կնվազի/կաճի 9,199 հազար դրամով):

Ստորև ներկայացված է ապահովագրության հետ կապված գործակալներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի ժամկետայնությունը 2019թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

| <b>հազ. դրամ</b>     | <b>Համախառն</b> | <b>Արժեզրկում</b> | <b>Համախառն</b> | <b>Արժեզրկում</b> |
|----------------------|-----------------|-------------------|-----------------|-------------------|
|                      | <b>2019թ.</b>   | <b>2019թ.</b>     | <b>2018թ.</b>   | <b>2018թ.</b>     |
| Ոչ ժամկետանց         | 16,990          | (1,869)           | 7,069           | (252)             |
| 1-30 օր ժամկետանց    | 5,451           | (320)             | 16,639          | (1,347)           |
| 31-90 օր ժամկետանց   | 5,051           | -                 | 36,865          | (11,785)          |
| 91-180 օր ժամկետանց  | 2,901           | (819)             | 21,593          | (6,923)           |
| 181-365 օր ժամկետանց | 15,612          | (10,152)          | 1,340           | (428)             |
|                      | <b>46,005</b>   | <b>(14,107)</b>   | <b>83,506</b>   | <b>(20,735)</b>   |

Ստորև ներկայացված է ապահովագրության հետ կապված ապահովադիրներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի ժամկետայնությունը 2019թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

| <b>հազ. դրամ</b>     | <b>Համախառն</b> | <b>Արժեզրկում</b> | <b>Համախառն</b> | <b>Արժեզրկում</b> |
|----------------------|-----------------|-------------------|-----------------|-------------------|
|                      | <b>2019թ.</b>   | <b>2019թ.</b>     | <b>2018թ.</b>   | <b>2018թ.</b>     |
| Ոչ ժամկետանց         | 116,978         | (456)             | 27,153          | (278)             |
| 1-30 օր ժամկետանց    | 11,315          | (68)              | 12,658          | (150)             |
| 31-90 օր ժամկետանց   | 8,640           | (224)             | 8,516           | (111)             |
| 91-180 օր ժամկետանց  | 7,181           | (691)             | 6,518           | (626)             |
| 181-365 օր ժամկետանց | 4,354           | (4,129)           | 28,103          | (19,786)          |
|                      | <b>148,468</b>  | <b>(5,568)</b>    | <b>82,948</b>   | <b>(20,951)</b>   |

## 16. Տրված փոխառություններ

| <b>հազ. դրամ</b>  | <b>2019թ.</b> | <b>2018թ.</b> |
|---|---------------|---------------|
| Հայկական վարկային կազմակերպություններին տրված փոխառություններ | <b>50,332</b> | <b>50,332</b> |

Տրված փոխառությունները ժամկետանց կամ արժեզրկված չեն:

Տրված փոխառությունների հետ կապված պարտքային, արժուքային և տոկոսադրույքի ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 23-ում:

## 17. Բանկային ավանդներ

| <b>հազ. դրամ</b>                            | <b>2019թ.</b>  | <b>2018թ.</b>    |
|---|----------------|------------------|
| Ավանդներ տաս խոշորագույն հայկական բանկերում | 148,951        | 2,674,035        |
| Ավանդներ այլ հայկական բանկերում             | 299,800        | -                |
|   | <b>448,751</b> | <b>2,674,035</b> |

Բանկային ավանդները ժամկետանց կամ արժեզրկված չեն:

### Բանկային ավանդների կենտրոնացում

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չունի բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ յոթ բանկում), որոնց մնացորդները գերազանցում են Ընկերության սեփական կապիտալի 10%-ը: 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում էր 2,343,752 հազար դրամ:

Տոկոսադրույքի ռիսկին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայնության վերլուծությունը ներկայացված են Ծանոթագրություն 23-ում:

## 18. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

| <b>հազ. դրամ</b>                                   | <b>2019թ.</b> | <b>2018թ.</b> |
|--|---------------|---------------|
| Ընթացիկ հաշիվներ 10 խոշորագույն հայկական բանկերում | 17,475        | 65,468        |
| Կանխիկ   | 51,988        | 33,815        |
|  | <b>69,463</b> | <b>99,283</b> |

Բանկերում պահվող ընթացիկ հաշիվներն արժեզրկված կամ ժամկետանց չեն:

Տոկոսադրույքի ռիսկին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայնության վերլուծությունը ներկայացված են Ծանոթագրություն 23-ում:

## 19. Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պահուստներ

2019թ.

| հազ. դրամ  | Համախառն         | Վերաապահովագրություն | Զուտ             |
|--|------------------|----------------------|------------------|
| Չվաստակաձ ապահովագրավճարներ                                  | 1,275,122        | (86,095)             | 1,189,027        |
| Տեղի ունեցած, սակայն դեռ չներկայացված պահանջներ              | 150,460          | -                    | 150,460          |
| Տեղեկացված պահանջների պահուստ                                | 644,362          | (431,234)            | 213,128          |
| <b>Ընդամենը ապահովագրության պայմանագրերի գծով պահուստներ</b> | <b>2,069,944</b> | <b>(517,329)</b>     | <b>1,552,615</b> |

2018թ.

| հազ. դրամ  | Համախառն         | Վերաապահովագրություն | Զուտ             |
|--|------------------|----------------------|------------------|
| Չվաստակաձ ապահովագրավճարներ                                  | 949,444          | (112,093)            | 837,351          |
| Տեղի ունեցած, սակայն դեռ չներկայացված պահանջներ              | 165,393          | -                    | 165,393          |
| Տեղեկացված պահանջների պահուստ                                | 602,862          | (498,548)            | 104,314          |
| <b>Ընդամենը ապահովագրության պայմանագրերի գծով պահուստներ</b> | <b>1,717,699</b> | <b>(610,641)</b>     | <b>1,107,058</b> |

(ա) Չվաստակաձ ապահովագրավճարների գծով պահուստների փոփոխությունների վերլուծություն (ներառյալ վերաապահովագրությունը)

| հազ. դրամ                                     | 2019թ.           | 2018թ.         |
|---|------------------|----------------|
| Մնացորդը առ 1 հունվարի                        | 949,444          | 817,708        |
| Համախառն ապահովագրավճարներ (Ծնթգ. 6)          | 3,700,505        | 2,834,932      |
| Դադարեցված ապահովագրավճարներ (Ծնթգ. 6)        | (108,540)        | (98,085)       |
| Համախառն վաստակաձ ապահովագրավճարներ (Ծնթգ. 6) | (3,266,287)      | (2,605,111)    |
| <b>Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի</b>              | <b>1,275,122</b> | <b>949,444</b> |

(բ) Պահանջների գծով պահուստների փոփոխությունների վերլուծություն (ներառյալ վերաապահովագրությունը)

| հազ. դրամ  | 2019թ.         | 2018թ.         |
|--|----------------|----------------|
| Մնացորդը առ 1 հունվարի                             | 768,255        | 345,454        |
| Ընթացիկ տարվա պահանջների գծով ակնկալվող ծախս       | 1,917,804      | 2,004,962      |
| Նախորդ տարվա պահանջների գնահատումների փոփոխություն | (281,850)      | (49,685)       |
| Տարվա ընթացքում կարգավորված պահանջներ (Ծնթգ. 7)    | (1,609,387)    | (1,532,476)    |
| <b>Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի</b>                   | <b>794,822</b> | <b>768,255</b> |

**(գ) Ենթադրություններ և զգայնության վերլուծություն**

***Ենթադրությունների որոշման գործընթացը***

Ակնկալվում է, որ ապահովագրության գծով ակտիվների և պարտավորությունների գնահատման համար օգտագործվող ենթադրությունները կհանգեցնեն այնպիսի պահուստների ձևավորմանը, որոնք բավարար կլինեն ապահովագրության պայմանագրերի գծով առաջացող պարտավորությունները կատարելու համար՝ այնքանով, որքանով դրանք հնարավոր է ողջամտորեն կանխատեսել:

Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով չկարգավորված պահանջների գծով պահուստի ձևավորման հետ կապված անորոշությունը, հավանական է, որ վերջնական արդյունքը կտարբերվի նախապես որոշված պարտավորություններից:

Պահուստը ձևավորվում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ մինչև այդ ամսաթիվը տեղի ունեցած պատահարների բոլոր պահանջների (լինեն դրանք ներկայացված, թե՛ ոչ) կարգավորման համար ակնկալվող վերջնական ծախսերի համար, ներառյալ պահանջների կարգավորման արտաքին ծախսերը՝ հանած արդեն իսկ վճարված գումարները:

Պահանջների գծով պահուստը չի գեղչվում փողի ժամանակային արժեքի մասով:

Որպես ենթադրությունների ելակետային տվյալներ սովորաբար օգտագործվում են Ընկերության ներքին աղբյուրների տվյալները, որոնք մանրամասն ուսումնասիրվում են առնվազն տարեկան կտրվածքով: Ենթադրությունները ստուգվում են դիտելի շուկայական տեղեկատվության կամ այլ հրապարակված տեղեկատվության հետ դրանց համապատասխանությունն ապահովելու համար:

Տեղի ունեցած, սակայն դեռ չներկայացված պահանջների գնահատումը, որպես կանոն, ենթադրում է ավելի մեծ անորոշություն, քան արդեն իսկ տեղեկացված պահանջների գնահատումը, որոնց համար առկա է ավելի մեծ ծավալով տեղեկատվություն: Տեղի ունեցած, սակայն դեռ չներկայացված պահանջները հաճախ հայտնի են դառնում Ընկերությանը պահանջի համար հիմք ծառայող պատահարի տեղի ունենալուց հետո որոշ ժամանակ անց: Ընկերության պորտֆելի կարճաժամկետ բնույթի պատճառով, պահանջների բավականին մեծ մասը կարգավորվում է պահանջի համար հիմք ծառայող պատահարի տեղի ունենալուց հետո մեկ տարվա ընթացքում:

Տեղի ունեցած, սակայն դեռ չներկայացված պահանջները հաշվարկելու համար Ընկերությունը կիրառում է ակտուարային մեթոդներ: Տեղի ունեցած, սակայն դեռ չներկայացված պահանջների գծով պահուստը հաշվարկելու համար կիրառվող մեթոդները ներառում են այնպիսի ակտուարային մեթոդներ, ինչպիսիք են շրթայական աստիճանի մեթոդը, կամ որոշ դեպքերում՝ ակնկալվող կորուստների հարաբերակցության մեթոդը, որը կիրառվում է հիմնավոր գնահատումներ ապահովելու համար, այն դեպքերում, երբ վիճակագրական մեթոդը կիրառելի չէ: Ակտուարները գնահատումներն իրականացնում են օգտագործելով պահանջների վճարումներին, ներկայացված պահանջների թիվը և դեպքերի գծով պահուստներին վերաբերող տեղեկատվությունը (մանրամասները ներկայացված են ստորև):

Չկարգավորված պահանջները գնահատելու համար կիրառվում է շրթայական աստիճանի մեթոդը՝ բազմաթիվ ենթադրությունների համակցությամբ: Շրթայական աստիճանի մեթոդը հիմնվում է անցյալ ժամանակաշրջանների պահանջների փոփոխությունների վրա (վճարումների փոփոխություն և/կամ պահանջների գումարի փոփոխություն, պահանջների թվի փոփոխություն և այլն), ինչը թույլ է տալիս գնահատել ներկայումս առկա և ապագա պահանջների ակնկալվող փոփոխությունները: Այս մեթոդի կիրառումը հիմնականում նպատակահարմար է պատահարի տեղի ունենալուց կամ պայմանագիրը կնքելուց հետո բավական ժամանակ անց, երբ առկա կլինի բավարար տեղեկատվություն այդ պահին գործող պահանջների վերաբերյալ՝ ընդհանուր ակնկալվող պահանջները գնահատելու համար:

Գործունեության բոլոր ոլորտներին, բացառությամբ ԱՊՊԱ-ին վերաբերող խոշոր պահանջները որպես կանոն գնահատվում են առանձին և չափվում են առանձին դեպքի հիմունքով, կամ կանխատեսվում են առանձին՝ այս խոշոր պահանջների փոփոխությունների և գործողության ոլորտի հետ կապված հնարավոր խեղաթյուրված հետևանքները հաշիվ առնելու համար: ԱՊՊԱ-ի համար ներկայացված, սակայն դեռ չկարգավորված պահանջների պահուստը գնահատվում է միջին արժեքի մեթոդով՝ պահանջների յուրաքանչյուր դասի համար:

Տեղի ունեցած, սակայն դեռ չներկայացված պահանջների պահուստները և չկարգավորված պահանջների պահուստները սկզբնապես գնահատվում են համախառն հիմունքով, և իրականացվում է առանձին հաշվարկ վերասպահովագրության փոխհատուցումների չափը որոշելու համար:

***Չգայնության վերլուծություն***

Դեկավարությունը գտնում է, որ Ընկերության գործունեության կարճաժամկետ բնույթի պատճառով, Ընկերության պորտֆելը զգայնություն է ցուցաբերում հիմնականում ակնկալվող կորուստների հարաբերակցության և ակնկալվող պահանջների միջին գումարի փոփոխության նկատմամբ: Ընկերությունը կանոնավոր կերպով վերանայում է ապահովագրության սակագները, հիմք ընդունելով այս փոփոխականների վերջին փոփոխությունները՝ վերջին միտումները հաշվի առնելու համար:

Դեկավարությունը գտնում է, որ ակնկալվող կորուստների գործակցի և ակնկալվող պահանջների միջին գումարի խելամիտ փոփոխությունն էական ազդեցություն չի ունենա ապահովագրության պայմանագրերի գծով պահուստների վրա:

**20. Ապահովագրության և վերասպահովագրության գծով կրեդիտորական պարտքեր**

| <b>հազ. դրամ</b>  | <b>2019թ.</b> | <b>2018թ.</b> |
|---|---------------|---------------|
| Վերասպահովագրության գծով վճարվելիք ապահովագրավճարներ                              | 23,437        | 40,526        |
| Գործակալներին և բրոքերներին վճարվելիք գումարներ                                   | 36,452        | 25,569        |
| Վճարվելիք պահանջներ   | 7,777         | 10,168        |
| Վերադարձման ենթակա ապահովագրավճարներ դադարեցված ապահովագրության պայմանագրերի գծով | 2,729         | 4,301         |
|   | <b>70,395</b> | <b>80,564</b> |

## 21. Հետգնման պայմանագրեր գծով վճարվելիք գումարներ

| հազ. դրամ   | 2019թ.    | 2018թ. |
|---|-----------|--------|
| Կապակցված կողմի հետ կնքված հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ | 6,881,035 | -      |

## 22. Այլ պարտավորություններ

| հազ. դրամ  | 2019թ.         | 2018թ.        |
|--|----------------|---------------|
| Ծառայություններ մատուցողներին վճարվելիք գումարներ          | 3,536          | 4,664         |
| Աշխատակիցներին վճարվելիք գումարներ                         | 21,921         | 8,696         |
| <b>Այլ ֆինանսական պարտավորություններ</b>                   | <b>25,457</b>  | <b>13,360</b> |
| <br>   |                |               |
| Արձակուրդի գծով պահուստ                                    | 42,732         | 38,305        |
| Հետաձգված եկամուտ վերապահովագրության միջնորդավճարների գծով | 13,047         | 18,164        |
| Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի                          | 16,008         | 12,611        |
| Այլ  | 6,214          | 10,105        |
| <b>Այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ</b>                | <b>78,001</b>  | <b>79,185</b> |
|  | <b>103,458</b> | <b>92,545</b> |

## 23. Կանոնադրական կապիտալ

### (ա) Կանոնադրական կապիտալ

Կանոնադրական կապիտալն իրենից ներկայացնում է Ընկերության հիմնադիր փաստաթղթերում նշված կապիտալի անվանական գումարը:

Կանոնադրական կապիտալի սեփականատերերն իրավունք ունեն ստանալ ժամանակ առ ժամանակ հայտարարվող շահաբաժինները: Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Ընկերության բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող իրավական ակտերի համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված չբաշխված շահույթի մնացորդով:

Ընկերության բաժնեմասերը ենթակա են մարման մասնակցի ընտրությամբ՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության: Ընկերությունի պարտավոր է վճարել դուրս եկող մասնակցին դուրս գալու տարվա իր գուտ ակտիվների նրա բաժնեմասը դրամական միջոցներով, կամ մասնակցի համաձայնության դեպքում՝ ակտիվների ոչ դրամային փոխանցման տեսքով:

ՀՀՄՍ 32 «Ֆինանսական գործիքներ. ներկայացում» ստանդարտի համաձայն՝ մասնակիցներին վերագրելի զուտ ակտիվները դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ այս ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար, քանի որ ղեկավարությունը գտնում է, որ Ընկերության վերադարձնելի ֆինանսական գործիքները բավարարում են ՀՀՄՍ 32 ստանդարտով սահմանված սեփական կապիտալում վերադարձնելի ֆինանսական գործիքների ներկայացման բոլոր պահանջները:

**(բ) Շահաբաժիններ**

2019թ. ընթացքում շահաբաժիններ չեն հայտարարվել և չեն վճարվել (2018թ-ին՝ 50,000 հազար դրամ):

**24. Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում**

Ռիսկերի կառավարումը հիմնարար նշանակություն ունի ապագովագրական գործունեության համար և կազմում է գործառնությունների կենսական տարրը: Շուկայական ռիսկը հիմնական ռիսկն է, որին ենթարկվում է Ընկերությունը, և ներառում է արժույթային, տոկոսադրույքի, պարտքային և իրացվելիության ռիսկերը:

**(ա) Ռիսկերի կառավարման քաղաքականություն և ընթացակարգեր**

Ընկերության ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Ընկերությունը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողության մեխանիզմներ, շարունակաբար վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների, առաջարկվող արտադրանքի ու ծառայությունների և լավագույն պրակտիկայի փոփոխություններն արտացոլելու համար:

Ընկերության ՏՆօրենների խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարումը վերահսկող համակարգի պատշաճ աշխատանքի համար: Ընկերության ղեկավարությունը պատասխանատու է հիմնական ռիսկերի կառավարման և ռիսկերի կառավարման ու հսկողության ընթացակարգերի մշակման և ներդրման, ինչպես նաև խոշոր գործարքների հաստատման համար:

Ռիսկի թե՛ արտաքին, թե՛ ներքին գործոնները բացահայտվում և կառավարվում են Ընկերության կազմակերպչական կառուցվածքի շրջանակում:

**(բ) Շուկայական ռիսկ**

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող ապագա դրամական հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական գների փոփոխությունների հետևանքով: Շուկայական ռիսկը ներառում է արժույթային, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկերը: Շուկայական ռիսկն առաջանում է տոկոսադրույքի և արժույթի բաց դիրքերի գծով, որոնք ենթարկվում են շուկայի ընդհանուր և առանձին փոփոխություններին ու շուկայական գների տատանումների ազդեցությանը:



Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

**Տոկոսադրույքի ռիսկ**

Տոկոսադրույքի ռիսկը եկամտի կամ ֆինանսական գործիքների պորտֆելի արժեքի տատանվելու ռիսկն է տոկոսադրույքների փոփոխության հետևանքով:

Տոկոսադրույքի ռիսկն առաջանում է, երբ որոշակի ժամկետայնությամբ փաստացի կամ կանխատեսվող ակտիվներն ավել կամ պակաս են նույն ժամկետայնությամբ փաստացի կամ կանխատեսվող պարտավորություններից:

Ստորև աղյուսակում ներկայացված են Ընկերության տոկոսակիր ակտիվները և պարտավորությունները 2019թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և վերջիններիս համապատասխան միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները նշված ամսաթվերի դրությամբ: Այս տոկոսադրույքներն իրենցից ներկայացնում են մոտավոր եկամտաբերությունը մինչև այս ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետը:

| հազ. դրամ                                      | 2019թ.             |                                | 2018թ.             |                                |
|--|--------------------|--------------------------------|--------------------|--------------------------------|
|  | Հաշվեկշռային արժեք | Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք | Հաշվեկշռային արժեք | Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք |
| <b>Տոկոսակիր ակտիվներ</b>                      |                    |                                |                    |                                |
| Բանկային ավանդներ                              | 448,751            | 9.4%                           | 2,674,035          | 9.5%                           |
| - ՀՀ դրամով                                    |                    |                                |                    |                                |
| Տրված փոխառություններ                          | 50,332             | 11.0%                          | 50,332             | 11.0%                          |
| - ՀՀ դրամով                                    |                    |                                |                    |                                |
| Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթեր                | 10,544,220         | 9.8%                           | 20,360             | 13.4%                          |
| - ՀՀ դրամով                                    |                    |                                |                    |                                |
| <b>Տոկոսակիր պարտավորություններ</b>            |                    |                                |                    |                                |
| Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ | 6,881,035          | 7%                             | -                  | -                              |
| - ՀՀ դրամով                                    | 448,751            | 9.4%                           | 2,674,035          | 9.5%                           |

**Տոկոսադրույքի նկատմամբ զգայունության վերլուծություն**

Ստորև ներկայացված է զուտ շահույթի կամ վնասի զգայունության վերլուծությունը, պայմանավորված տոկոսադրույքների փոփոխության հետևանքով վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններով, որն իրականացվել է 2019թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գոյություն ունեցող դիրքերի և եկամտաբերության բոլոր կորերի 100 բազիսային կետով (բկ) զուգահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի հիման վրա:

| հազ. դրամ               | 2019թ.   | 2018թ. |
|-------------------------|----------|--------|
| 100 բկ զուգահեռ նվազում | 29,305   | 342    |
| 100 բկ զուգահեռ աճ      | (29,305) | (342)  |

Ստորև ներկայացված է սեփական կապիտալի զգայունության վերլուծությունը, պայմանավորված տոկոսադրույքների փոփոխության հետևանքով վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններով, որն իրականացվել է 2019թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գոյություն ունեցող դիրքերի և եկամտաբերության բոլոր կորերի 100 բազիսային կետով (բկ) գուգահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի հիման վրա:

| <b>հազ. դրամ</b>        | <b>2019թ.</b>                 | <b>2018թ.</b>                 |
|-------------------------|-------------------------------|-------------------------------|
|                         | <u><b>Սեփական կապիտալ</b></u> | <u><b>Սեփական կապիտալ</b></u> |
| 100 բկ գուգահեռ նվազում | 558,213                       | 233                           |
| 100 բկ գուգահեռ աճ      | (558,213)                     | (233)                         |

**Արժույթային ռիսկ**

Ընկերությունն ունի մի քանի արտարժույթով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ: Արժույթային ռիսկն առաջանում է, երբ արտարժույթով արտահայտված փաստացի կամ կանխատեսվող ակտիվներն ավել կամ պակաս են նույն արտարժույթով արտահայտված փաստացի կամ կանխատեսվող պարտավորություններից:

2019թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության արտարժույթային գուտ դիրքը նշանակալի չէ, և ՀՀ դրամի փոխարժեքի ողջամտորեն հնարավոր աճը (նվազումը) էական ազդեցություն չի ունենա սեփական կապիտալի և շահույթի կամ վնասի վրա:

**Պարտքային ռիսկ**

Ընկերության ապահովագրության և վերաապահովագրության գծով դերիտորական պարտքերը, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները, բանկային ավանդները, տրված փոխառությունները և ընթացիկ հաշիվները ենթարկվում են պարտքային ռիսկի: Պարտքային ռիսկը հնարավոր վնաս կրելու ռիսկն է փոխառուի կողմից պարտքը մարելու անկարողության պատճառով: Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքն արտացոլում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին:

Ընկերությունը վերաապահովագրում է որոշ ռիսկեր վերաապահովագրական ընկերություններում: Վերաապահովագրական ընկերություն ընտրելիս հաշվի է առնվում վերջինիս վճարունակությունը և հուսալիությունը և պակաս չափով՝ ռիսկի բաշխումը (ռիսկի բաշխումը պայմանագրային կողմերի միջև):

Ապահովադիրներից գումարները չստանալու ռիսկը նվազեցնելու համար ապահովագրության պայմանագրում ներառվում է դրույթ, համաձայն որի ապահովագրության պայմանագիրը չեղյալ է հայտարարվում ապահովագրավճարը սահմանված ամսաթվին չվճարելու դեպքում: Գործակալներից ստացվելիք դերիտորական պարտքերը կառավարելու համար սահմանվում են համապատասխան սահմանաչափեր:

Բանկային ավանդների և ընթացիկ հաշիվների հետ կապված պարտքային ռիսկը նվազեցնելու համար Ընկերությունը կատարում է տարաբնույթ տեղաբաշխումներ և ներդրումներ է կատարում հիմնականում Հայաստանի այն բանկերում, որոնց վճարունակությունը ղեկավարության կողմից գնահատվում է որպես բարձր:

ԱՊՊԱ գծով ուղղակի ապահովագրության գործառնություններից առաջացող ապահովադիրներից և գործակալներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի պարտքային ռիսկը մեղմացվում է ASWA առցանց հարթակի օգտագործման միջոցով 2017թ-ից: ASWA առցանց հարթակի միջոցով ԱՊՊԱ համար կնքված բոլոր պայմանագրերն ուժի մեջ են մտնում այն պահից, երբ պայմանագրային կողմը կատարում է վճարումը:

### **Իրացվելիության ռիսկ**

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Ընկերությունը կարող է ունենալ դժվարություններ իր հանձնառությունները կատարելիս:

Ընկերության կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակն է ցանկացած պահի ապահովել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ դրամական հոսքերի հետ կապված պարտավորությունները կատարելու համար: Ընկերության իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է ղեկավարության կողմից:

Համապատասխան պայմանագրերի համաձայն՝ Ընկերության բոլոր ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները և ապահովագրության պայմանագրերի գծով պահուստները ենթակա են մարման հաշվետու ամսաթվից հետո մեկ տարվա ընթացքում: Գեկավարությունը գտնում է, որ ապահովագրության պայմանագրերի պարտավորությունների գծով դրամական միջոցների արտահոսքի ակնկալվող ժամկետը չի գերազանցում մեկ տարին:

### **(գ) Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք**

Ընկերության գնահատմամբ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքներն էականորեն չեն տարբերվում վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքներից՝ հաշվի առնելով այս գործիքների կարճաժամկետ բնույթը:

## **25. Կապիտալի կառավարում**

Ընկերության կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

Ընկերությունը որպես կապիտալ սահմանում է երկրի օրենսդրությամբ ապահովագրական ընկերությունների համար որպես կապիտալ սահմանված հոդվածները: ՀՀ ԿԲ-ի ներկայիս պահանջների համաձայն՝ ապահովագրական ընկերությունների նվազագույն ընդհանուր կապիտալը պետք է կազմի 1,500,000 հազար դրամ (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,500,000 հազար դրամ):

Բացի այդ, կապիտալի համար գործող ՀՀ ԿԲ-ի ներկայիս պահանջների համաձայն, Ընկերությունը պետք է ապահովի սահմանված նվազագույն մակարդակը գերազանցող կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցության ցուցանիշ («կապիտալի համարժեքության ցուցանիշ»): 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս նվազագույն մակարդակը կազմում է 1 (2018թ-ին՝ 1): 2019թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության կապիտալի համարժեքության ցուցանիշը համապատասխանում էր օրենսդրությամբ սահմանված ցուցանիշին:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ՀՀ ԿԲ-ի պահանջների համաձայն հաշվարկված կապիտալի համարժեքության ցուցանիշը 2019թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

| <b>հազ. դրամ</b>  | <b>2019թ.<br/>Աուդիտի<br/>չենթարկված</b> | <b>2018թ.<br/>Աուդիտի<br/>չենթարկված</b> |
|---|--|--|
| Կանոնադրական կապիտալ  | 968,000                                  | 968,000                                  |
| Գլխավոր պահուստ   | 131,227                                  | 128,701                                  |
| Չբաշխված շահույթն ըստ ՀՀ ԿԲ-ի հաշվապահական հաշվառման սկզբունքների՝ հանած ՀՀ ԿԲ-ի կանոնակարգերով պահանջվող նվազեցումները | 1,153,370                                | 808,373                                  |
| <b>Ընդամենը կապիտալ</b>   | <b>2,252,597</b>                         | <b>1,905,074</b>                         |
| <b>Ռիսկով կշռված ակտիվներ</b>   | <b>990,152</b>                           | <b>797,102</b>                           |
| <b>Կապիտալի համարժեքության ցուցանիշ</b>   | <b>2.28</b>                              | <b>2.39</b>                              |

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ռիսկերի կշռման գործակիցների հիերարխիայի միջոցով, որոնք դասակարգված են ըստ բնույթի և արտացոլում են յուրաքանչյուր ակտիվի ու պայմանագրային կողմի հետ կապված պարտքային, շուկայական և այլ ռիսկերի գնահատականները՝ հաշվի առնելով ցանկացած ընդունելի գրավը կամ երաշխավորությունը:

Ընկերության մոտեցումը կապիտալի կառավարման նկատմամբ չի փոփոխվել 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

## 26. Պայմանական դեպքեր

### (ա) Դատական վարույթներ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունը կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Դեկավարությունը գտնում է, որ մման վարույթների կամ հայցերի արդյունքում առաջացող պարտավորությունները, եթե այդպիսիք լինեն, նշանակալի բացասական ազդեցություն չեն ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա:

### (դ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Դեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների

հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

## 27. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

### (ա) Վերահսկողություն

Ընկերության մայր կազմակերպությունն է «Ռեզիոն ֆինանսական արդյունաբերական կորպորացիա» ՓԲԸ-ն: Ընկերության վերջնական վերահսկող անձն է պրն. Կարեն Սաֆարյանը:

Ընկերության մայր կազմակերպությունը չի հրապարակում աուդիտի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվությունները:

### (բ) Գործարքներ Տնօրենների խորհրդի անդամների և վերադաս ղեկավարության հետ

Վարչական ծախսերում ներառված Տնօրենների խորհրդի անդամների և վերադաս ղեկավարության ընդհանուր վարձատրությունը (Ծանոթագրություն 11) կազմում է 92,805 հազար դրամ (2018թ-ին՝ 96,268 հազար դրամ):

### (գ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքները հիմնականում ներառում են վերջնական բաժնետերերի վերահսկողության ներքո գտնվող ընկերությունների հետ իրականացված գործարքները:

Ստորև ներկայացված են 2019թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ իրականացված գործարքների մնացորդները:

|  | 2019թ.    |                                  | 2018թ.    |                                  |
|--|-----------|----------------------------------|-----------|----------------------------------|
|  | հազ. դրամ | Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք % | հազ. դրամ | Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք % |
| <b>Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն</b>                  |           |                                  |           |                                  |
| <b>Ակտիվներ</b>  |           |                                  |           |                                  |
| Ապահովագրության և վերաապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր | 51,295    | -                                | 127       | -                                |
| Բանկային ավանդներ  | -         | -                                | 322,550   | 9.5                              |
| Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ                          | 8,702     | -                                | 41,739    | -                                |
| <b>Պարտավորություններ</b>                                      |           |                                  |           |                                  |
| Ներկայացված, սակայն չկարգավորված պահանջներ                     | (424,297) | -                                | (484,470) | -                                |
| Գործառնական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտք              | 6,046     | -                                | -         | -                                |
| Հետզման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ                  | 6,881,035 | 7%                               | -         | -                                |

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների բոլոր մնացորդները պետք է մարվեն հաշվետու ամսաթվից հետո վեց ամսվա ընթացքում: Մնացորդներից ոչ մեկը գրավով ապահովված չէ:

Ստորև ներկայացված են 2019թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում այլ կապակցված կողմերի հետ իրականացված գործարքների արդյունքները:

| <b>հազ. դրամ</b>  | <b>2019թ.</b> | <b>2018թ.</b> |
|---|---------------|---------------|
| <b>Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն</b>          |               |               |
| Համախառն ապահովագրավճարներ  | 347,961       | 287,810       |
| Համախառն ապահովագրավճարներ գործարքներում, որտեղ որպես գործակալ հանդես է գալիս կապակցված կողմը | 542,733       | 258,438       |
| Կարգավորված պահանջներ   | (1,522)       | (4,202)       |
| Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պահուստների փոփոխություն                                    | (60,073)      | (484,470)     |
| Ձեռքբերման ծախսումներ   | (193,821)     | (146,054)     |
| Ֆինանսական եկամուտ (տոկոսներ բանկային ավանդների գծով)   | 16,998        | 12,550        |
| Ֆինանսական ծախսեր (տոկոսներ հետգնման պայմանագրերի գծով)                                       | (252,148)     | -             |
| Վարչական ծախսեր (վարձակալություն)   | (73,555)      | (72,000)      |

## 28. Ապահովագրական ռիսկի կառավարում

### (ա) Ռիսկի կառավարման նպատակները և ապահովագրական ռիսկի նվազեցման քաղաքականությունը

Ընկերության կողմից իրականացվող հիմնական ապահովագրական գործունեությունը ենթադրում է վնաս կրելու ռիսկ անհատների և կազմակերպությունների հետ իրականացվող գործառնություններից, որոնք ուղղակիորեն ենթարկվում են ռիսկի: Նման ռիսկերը կարող են վերաբերվել գույքին, պարտավորություններին, դժբախտ պատահարներին, առողջությանը, բեռնափոխադրումներին և այլ վտանգներին, որոնք կարող են առաջանալ ապահովագրվող պատահարից: Արդյունքում, Ընկերության համար ռիսկի գործոն է հանդիսանում ապահովագրության պայմանագրի պահանջների ժամկետների և բարդության հետ կապված անորոշությունը: Հիմնական ռիսկը կայանում է նրանում, որ պահանջների հաճախականությունը և բարդությունը կարող է նախատեսվածից ավելի մեծ լինել: Ապահովագրվող պատահարներն իրենց բնույթով հազվադեպ են, և մեկ տարվա ընթացքում պատահարների փաստացի քանակը և չափը կարող է տարբերվել ընդունված վիճակագրական մեթոդով գնահատվածներից:

Ոչ կյանքի ապահովագրության պայմանագրերի հետ կապված ռիսկերը սովորաբար ներառում են տասներկու ամիս ժամանակահատված: Ընդհանուր ապահովագրության պայմանագրերի հետ կապված առավել նշանակալի ռիսկերն առաջանում են համապատասխան իրավական դաշտի ու ապահովադիրների վարքագծի փոփոխությունների, բնական աղետների և անհաբեկչական գործողությունների արդյունքում: Բժշկական ապահովագրության պայմանագրերի համար առավել նշանակալի ռիսկերն առաջանում են համաճարակների, բնական աղետների և բժշկական օգնության աճող ծախսերի հետ կապված:

Ապահովագրական և ներդրումային գործունեություն իրականացնելիս Ընկերությունը ենթարկվում է նաև շուկայական ռիսկի:

Ընկերությունն ապահովագրական ռիսկը կառավարում է ընդունված վիճակագրական մեթոդների, ռիսկերի կենտրոնացման վերաապահովագրման, անդերրայթինգի սահմանաչափերի, գործառնությունների հաստատման ընթացակարգերի, գնորոշման ուղեցույցների և առաջացող խնդիրների մշտադիտարկման միջոցով:

**(i) Անդերրայթինգի ռազմավարություն**

Ընկերության անդերրայթինգի ռազմավարության նպատակը տարբերակված պորտֆելի ապահովումն է, որի արդյունքում Ընկերության պորտֆելը ցանկացած պահի կներառի ոչ փոխկապակցվող ռիսկերի մի շարք դասեր, և ռիսկի յուրաքանչյուր դասը, իր հերթին, անդրադարձ կգտնի մեծ թվով ապահովագրության պայմանագրերում: Դեկավարությունը գտնում է, որ այս մոտեցումը նվազեցնում է արդյունքի փոփոխականությունը:

Անդերրայթինգի ռազմավարությունը ներկայացվում է գործարար ծրագրում, որը սահմանում է ապահովագրման ենթակա գործունեության դասերը և ենթադասերը և այն տարածքը, որտեղ գործունեությունը պետք է ապահովագրվի: Ռազմավարությունն իրականացվում է անդերրայթինգի ուղեցույցների միջոցով, որոնք սահմանում են անդերրայթինգի մանրամասն կանոններ ծառայությունների յուրաքանչյուր տեսակի համար: Ուղեցույցներն անդրադառնում են ապահովագրություն հասկացությանը և ընթացակարգերին, հարակից ռիսկերի նկարագրերին, ժամկետներին և պայմաններին, իրավունքներին և պարտականություններին, փաստաթղթավորման պահանջներին, պայմանագրերի ձևերին/պոլիսների օրինակներին, կիրառելի սակագների հիմնավորմանը և վերջիններիս վրա ազդող գործոններին: Սակագների հաշվարկն իրականացնելիս հիմք են ընդունվում հավանականությունը և փոփոխականությունը:

Անդերրայթինգի ուղեցույցների պահպանումը կանոնավոր կերպով վերահսկվում է դեկավարության կողմից:

**(ii) Վերաապահովագրության ռազմավարություն**

Ընկերությունը վերաապահովագրում է անդերրայթինգի ենթարկվող ռիսկերի մի մասը՝ վնաս կրելու ռիսկը կառավարելու և կապիտալ ռեսուրսների պահպանությունն ապահովելու համար: Ընկերությունը հիմնականում գնում է օբլիգատոր և ֆակուլտատիվ, ֆակուլտատիվ-օբլիգատոր վերաապահովագրության պայմանագրեր, շարունակելով աշխատել արդեն իսկ ընտրված ապահովագրական գումարի էքսցեդենտի վրա հիմնված համամասնական վերաապահովագրության սկզբունքով, ինչը թույլ է տալիս նվազեցնել ռիսկին գուտ ենթարկվածությունը 5,000 հազար դրամից 120,000 հազար դրամի՝ կախված յուրաքանչյուր ապահովագրության դասից, բացառությամբ երրորդ անձանց հանդեպ պատասխանատվության ապահովագրության և առողջության ապահովագրության (բացառությամբ կրիտիկական հիվանդությունների ապահովագրության պայմանագրերի), որտեղ ռիսկի առավելագույն ընդունելի չափը կազմում է ընկերության ընդհանուր կապիտալի միջին օրական մեծության 10%-ը:

Ընկերությունը կանոնավոր հիմունքով հսկում է վերաապահովագրողների ֆինանսական վիճակը և պարբերաբար վերանայում է վերաապահովագրության պայմանները:

**(բ) Ապահովագրության պայմանագրերի պայմանները և ներառվող ռիսկերի բնույթը**

Ստորև ներկայացված են ապահովագրության պայմանագրերի այն պայմանները, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն ապահովագրության պայմանագրերից առաջացող ապագա դրամական հոսքերի գումարների, ժամկետների և անորոշության վրա: Բացի այդ, ստորև ներկայացվածը թույլ է տալիս գնահատել Ընկերության հիմնական ծառայությունները և հարակից ռիսկերի կառավարման համար կիրառվող Ընկերության մեթոդները:

***Ավտոտրանսպորտային միջոցների ապահովագրություն (ԱՊՊԱ և ԿԱՍԿՈ)***

***Առանձնահատկությունները***

Ընկերության ապահովագրության պորտֆելի մեծ մասը բաժին է ընկնում ավտոտրանսպորտային միջոցների ապահովագրությանը՝ հիմնականում ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրությանը (ԱՊՊԱ): ԱՊՊԱ պայմանագրերով փոխադրամիջոցի սեփականատիրոջը փոխհատուցվում են այն գումարները, որոնք պետք է վճարվեն երրորդ անձանց գույքին հասցված վնասների կամ անձնական վնասների համար: Այդ իսկ պատճառով, ավտոտրանսպորտային միջոցների ապահովագրությունը ներառում է համապատասխանաբար կարճ և երկար ժամանակահատված ապահովագրական գումարը ստանալու և հատուցումը վճարելու միջև: Որպես կանոն, առավել արագ վճարվում են այն պահանջները, որոնք փոխհատուցում են ապահովադիրին ավտոտրանսպորտային միջոցի գույքային վնաս հասցնելու համար: Պահանջները, որոնց վճարումն առավել երկար ժամանակ է պահանջում և որոնք առավել դժվար գնահատելի են, վերաբերվում են անձնական վնասների գծով հատուցումներին: ԿԱՍԿՈ պայմանագրերով կազմակերպություններին և անհատներին փոխհատուցվում է վերջիններիս ավտոտրանսպորտային միջոցներին հասցված վնասը:

***Ռիսկի կառավարումը***

Որպես կանոն, ավտոտրանսպորտային միջոցների ապահովագրություն գծով պահանջները ներկայացվում են ոչ մեծ հետաձգումներով, և պահանջների բարդությունը համեմատաբար մեծ չէ: Ընդհանուր առմամբ, գործունեության այս ոլորտի պահանջների գծով պարտավորություններն առաջացնում են միջին չափի ռիսկ: Ընկերությունը վերահսկում է վերանորոգման ծախսերի, վնասվածքների փոխհատուցման, գողությունների և դժբախտ պատահարների հետ կապված պահանջների հաճախականության հետ կապված փոփոխությունները և ձեռնարկում է համապատասխան քայլեր դրանց ուղղությամբ:

Պահանջների ներկայացման հաճախականության վրա ազդում են անբարենպաստ եղանակային պայմանները, պահանջների քանակն ավելի մեծ է լինում ձմռան ամիսներին:

Ավտոտրանսպորտային միջոցների ապահովագրության տեսակները ենթարկվում են անդերրայթինգի՝ ելնելով պատահարների վիճակագրական տվյալներից: Ընկերությունը վերաապահովագրում է ԿԱՍԿՈ ռիսկերը համամասնական վերաապահովագրության պայմաններով, որի արդյունքում Ընկերության կողմից հատուցման ենթակա առավելագույն վնասի չափը կազմում է 24,000 հազար դրամ:



### **Առողջության ապահովագրություն**

#### **Առանձնահատկությունները**

Այս պայմանագրերը հատուցում են բուժման և հիվանդանոցային ծախսերը:

#### **Ռիսկի կառավարում**

Առողջության ապահովագրական ծածկույթը վերաբերում է բուժում պահանջող առաջնային կարիքներին: Ընկերությունը կառավարում է իր ռիսկերը հիմնականում մշակելով կորպորատիվ քաղաքականություն և իրականացնելով բժշկական գնումներ, որի արդյունքում գինը որոշվում է հաշվի առնելով անձի ներկայիս առողջական վիճակը:

#### **Այլ ապահովագրություն**

Այս պայմանագրերը ներառում են գույքի, բեռնափոխադրումների, դժբախտ պատահարների և գործունեության այլ տեսակների հետ կապված ապահովագրության պայմանագրերը:

#### **Առանձնահատկությունները**

Այս պայմանագրերն ապահովում են ապահովագրական ծածկույթ հրդեհի, կարկուտի, ջրհեղեղի, սողանքային երկրաշարժերի, ճանապարհին գտնվող ապրանքների գողության, կորստի կամ վնասի, Հայաստանի Հանրապետության սահմաններից դուրս բուժման և հիվանդանոցային ծախսերի, դժբախտ պատահարների և այլ տեսակի ռիսկերի համար:

#### **Ռիսկի կառավարում**

Ընկերության համար ռիսկի կառավարման առանցքային բաղադրիչն անդերրայինգի ռազմավարությունն է, որը կենտրոնացած է որակյալ բիզնեսի մշակման վրա: Գինը պետք է ներառի համապատասխան ապահովագրավճարները ռիսկի յուրաքանչյուր տեսակի համար: Ընկերությունն օգտագործում է վերաապահովագրությունը եզակի դեպքի հետ կապված նշանակալի վնաս կրելու ռիսկը մեղմելու համար:

### **(գ) Ապահովագրական ռիսկի կենտրոնացում**

Ընկերության ապահովագրական ռիսկի առանցքային խնդիրն ապահովագրական ռիսկի կենտրոնացումն է, որը կարող է առաջանալ, եթե առանձին պատահարը կամ պատահարների շարքը զգալի ազդեցություն ունենա Ընկերության պարտավորությունների վրա: Նման կենտրոնացումները կարող են առաջանալ ապահովագրության մեկ առանձին պայմանագրից կամ համանման ռիսկային առանձնահատկություններով մի շարք փոխկապակցված պայմանագրերից և վերաբերվում այն հանգամանքներին, որոնք կարող են տեղիք տալ զգալի պարտավորությունների: Ապահովագրական ռիսկի կենտրոնացման կարևոր հանգամանքն այն է, որ այն կարող է առաջանալ մի շարք առանձին դասերի կամ պայմանագրերի շարքի հետ կապված ռիսկերի կուտակումից:

Ռիսկի կենտրոնացումը կարող է առաջանալ բարդ հետևանքներով և փոքր հաճախականությամբ պատահարներից, այդ թվում՝ բնական աղետներից և այնպիսի իրավիճակներում, որտեղ անդերրայինգն ուղղված է առանձին խմբին, օրինակ՝ առանձին աշխարհագրական տարածաշրջանին:

Այս ռիսկերի կառավարման համար Ընկերության կողմից կիրառվող հիմնական մեթոդները երկու կողմ ունեն: Առաջինը, ռիսկը կառավարվում է համապատասխան անդերրայթինգի միջոցով: Անդերրայթերներին չի թույլատրվում ընդունել այնպիսի ռիսկեր, որոնց գծով ակնկալվող շահույթը համաչափ չէ ընդունված ռիսկերին: Երկրորդը, ռիսկը կառավարվում է վերաապահովագրության միջոցով: Ընկերությունը ձեռք է բերում վերաապահովագրություն ավտոտրանսպորտային միջոցների, գույքի և բեռնափոխադրումների ապահովագրության և այլ ապահովագրատեսակների համար: Ընկերությունը կանոնավոր կերպով գնահատում է վերաապահովագրության հետ կապված ծախսերը և օգուտները:

**(դ) Վերաապահովագրական ռիսկ**

Ընկերությունը փոխանցում է ապահովագրական ռիսկն անհատական և պորտֆելային մակարդակով ռիսկերը ներառող տարբեր պայմանագրերի գծով անդերրայթինգի վնասը սահմանափակելու համար: Վերաապահովագրության այս պայմանագրերը բաշխում են ռիսկը և նվազագույնի են հասցնում վնասի հետևանքները: Յուրաքանչյուր ռիսկի գումարը կախված է առանձին ռիսկի Ընկերության գնահատականից, սակայն, ցանկացած դեպքում, չի գերազանցում 120,000 հազար դրամը բոլոր ապահովագրատեսակների ցանկացած պայմանագրի համար, բացառությամբ երրորդ անձանց հանդեպ պատասխանատվության ապահովագրությանը և առողջության ապահովագրությանը, որտեղ ռիսկի առավելագույն ընդունելի չափը կազմում է օրական կտրվածքով սեփական կապիտալի միջին մնացորդի 10%-ը:

Վերաապահովագրության պայմանագրերի պայմանների համաձայն՝ վերաապահովագրողը համաձայնվում է փոխհատուցել փոխանցված գումարը՝ պահանջը վճարելու դեպքում: Այնուամենայնիվ, Ընկերությունը շարունակում է պարտավորություն կրել իր ապահովադիրների առջև փոխանցված ապահովագրության հետ կապված, եթե վերաապահովագրողին չհաջողվի կատարել ստանձնած պարտականությունները:

Վերաապահովագրողին ընտրելիս Ընկերությունը հաշվի է առնում նրա վճարունակությունը: Վերաապահովագրողի վճարունակությունը գնահատվում է հիմք ընդունելով արտաքին վարկանիշի վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ներքին հետազոտությունների արդյունքում ստացված տեղեկատվությունը:

**(ե) Պահանջների զարգացումը**

Պահանջների զարգացման վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտվում է Ընկերության ապահովագրական ռիսկը լուսաբանելու նպատակով: Աղյուսակներում համեմատվում են պատահարի տարվա ընթացքում վճարված հատուցումներն այդ հատուցումների գծով ձևավորված պահուստների հետ: Աղյուսակի վերին մասում ներկայացվում է կուտակային պահանջների ներկա գնահատականը և ցուցադրվում են գնահատված պահանջների փոփոխությունները հետագա հաշվետու տարվա կամ պատահարի տարվա վերջում: Գնահատված գումարը ավելանում կամ նվազում է վնասների վճարմանը զուգահեռ և երբ ավելի մեծ ծավալով տեղեկատվություն է հայտնի դառնում չվճարված պահանջների բարդության և հաճախականության մասին: Աղյուսակի ստորին մասում ներկայացվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլված ընդհանուր պահուստի և կուտակային պահանջների գնահատականի համադրումը:

Թեև աղյուսակներում ներառված տեղեկատվությունը ներկայացնում է չվճարված պահանջների գնահատականի համապատասխան լինելն անցյալի փորձի տեսանկյունից, այս ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողները նախազգուշացվում են ներկայիս չվճարված վնասի մնացորդի վրա նախկին ավելցուկը կամ պակասորդը չտարածելու վերաբերյալ: Ընկերությունը գտնում է, որ պատշաճ կերպով է գնահատել 2019թ. վերջի դրությամբ վճարման ենթակա ընդհանուր պահանջները: Այնուամենայնիվ, ելնելով պահուստավորման գործընթացին բնորոշ անորոշություններից, հնարավոր չէ միանշանակորեն հաստատել, որ ի վերջո կպարզվի, որ այս պահանջները համապատասխանորեն են գնահատված:

**Պահանջների զարգացման վերլուծություն (համախառն հիմունքով) – Ընդամենը**

| հազ. դրամ   | <b>Պատահարի տարի</b>          |               |               |               |                |                | <b>Ընդամենը</b> |
|---|-------------------------------|---------------|---------------|---------------|----------------|----------------|-----------------|
|   | <b>2014թ. և<br/>ավելի վաղ</b> | <b>2015թ.</b> | <b>2016թ.</b> | <b>2017թ.</b> | <b>2018թ.</b>  | <b>2019թ.</b>  |                 |
| <b>Կուտակային պահանջների գնահատական</b>                     |                               |               |               |               |                |                |                 |
| Պատահարի տարվա վերջի դրությամբ                              | 3,123,856                     | 806,250       | 807,132       | 1,248,229     | 2,004,962      | 1,917,804      | 9,108,952       |
| - մեկ տարի անց  | 2,848,444                     | 730,320       | 746,434       | 1,197,314     | 1,719,113      | -              | -               |
| - երկու տարի անց  | 2,833,746                     | 727,028       | 756,842       | 1,194,685     | -              | -              | -               |
| - երեք տարի անց   | 2,796,030                     | 718,452       | 760,357       | -             | -              | -              | -               |
| - չորս տարի անց   | 2,795,428                     | 721,344       | -             | -             | -              | -              | -               |
| - հինգ տարի և ավել անց                                      | 2,795,649                     | -             | -             | -             | -              | -              | -               |
| Կուտակային պահանջների գնահատական                            | 2,795,649                     | 721,344       | 760,357       | 1,194,685     | 1,719,113      | 1,917,804      | 9,108,952       |
| Կատարված կուտակային վճարումները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ  | (2,795,156)                   | (721,180)     | (759,248)     | (1,192,188)   | (1,465,772)    | (1,380,586)    | (8,314,130)     |
| <b>Համախառն պարտավորություններ չվճարված պահանջների գծով</b> | <b>493</b>                    | <b>164</b>    | <b>1,109</b>  | <b>2,497</b>  | <b>253,341</b> | <b>537,218</b> | <b>794,822</b>  |

## **29. Չափման հիմունքներ**

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների, որոնք հաշվառվում են իրական արժեքով:

## **30. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր**

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը Ընկերության կողմից կիրառվել է հետևողականորեն այս ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար, բացառությամբ Ծանոթագրության 5-ում նշված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների:

### **(ա) Արտարժույթով գործառնություններ**

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա փոխարժեքով: Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով: Իրական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները, որոնց գնահատված արժեքն արտահայտված է արտարժույթով, վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի իրական արժեքի որոշման ամսաթվի փոխարժեքով: Արտարժույթի վերահաշվարկից առաջացող տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

### **(բ) Ապահովագրության պայմանագրեր**

#### **(i) Պայմանագրերի դասակարգում**

Ապահովագրության պայմանագիրն այն պայմանագիրն է, համաձայն որի Ընկերությունը պայմանագրի մյուս կողմից (ապահովադրից) հանձն է առնում նշանակալի ապահովագրական ռիսկ՝ համաձայնվելով հատուցել ապահովադրին կամ այլ շահառուին, եթե սահմանված անորոշ ապագա դեպքը (ապահովագրական պատահար) բացասաբար ազդի ապահովադրի կամ այլ շահառուի վրա: Ապահովագրական ռիսկը չի ներառում ֆինանսական ռիսկը: Ֆինանսական ռիսկը հետևյալ նշվածներից մեկի կամ մի քանիսի հնարավոր ապագա փոփոխության ռիսկն է՝ տոկոսադրույք, արժեթղթի գին, ապրանքի գին, արտարժույթի փոխարժեք, գների կամ դրույքների ինդեքս, վարկանիշ կամ վարկային ինդեքս կամ այլ փոփոխական՝ պայմանով, որ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում, այդ փոփոխականը հատուկ չէ պայմանագրի կողմերից մեկին: Ապահովագրության պայմանագրերը կարող են փոխանցել նաև որոշ ֆինանսական ռիսկ: Ապահովագրական ռիսկը նշանակալի է միայն այն դեպքում, եթե ապահովագրական պատահարը կարող է Ընկերության կողմից նշանակալի հատուցումների վճարման պատճառ դառնալ: Պայմանագիրը, որը դասվում է որպես ապահովագրության պայմանագիր, շարունակում է գործել որպես ապահովագրության պայմանագիր, մինչև բոլոր իրավունքների և պարտականությունների մարվելը, կամ դրանց ուժի մեջ լինելու ժամկետի լրանալը: Պայմանագրերը, որոնց համաձայն Ընկերությանն ապահովադրից փոխանցվող ռիսկը նշանակալի չէ, դասվում են որպես ֆինանսական գործիքներ:

**(ii) Պայմանագրերի ճանաչում և չափում**

***Ապահովագրավճարներ***

Ապահովագրավճարները բացահայտվում են առանց դադարեցումիների, համախառն հիմունքով ներառելով միջնորդների վճարվելիք միջնորդավճարները և բացառելով ապահովագրավճարների գծով հարկերը և տուրքերը: Ստացված ապահովագրավճարների վաստակած մասը ճանաչվում է որպես հասույթ: Ընկերությունն ապահովագրավճարները վաստակում է ռիսկն իր վրա վերցնելու ամսաթվից, փոխհատուցման ժամանակաշրջանի ընթացքում՝ կիրառելով համամասնական մեթոդն օրական կտրվածքով: Արտաքին վերաապահովագրության ապահովագրավճարները ճանաչվում են որպես ծախս՝ կիրառելով համամասնական մեթոդն օրական կտրվածքով: Արտաքին վերաապահովագրության ապահովագրավճարների այն մասը, որը չի ճանաչվում որպես ծախս, հաշվառվում է որպես կանխավճար:

***Ապահովագրության պայմանագրերի դադարեցումը***

Ապահովագրության պայմանագիրը չեղյալ է հայտարարվում, եթե գոյություն ունի անկողմնակալ վկայություն, որ ապահովադիրը չի ցանկանում կամ ի վիճակի չէ շարունակել ապահովագրության պայմանագրով նախատեսված ապահովագրավճարների վճարումը: Այդ իսկ պատճառով, չեղյալ են հայտարարվում հիմնականում ապահովագրության այն պայմանագրերը, որոնցով նախատեսված ապահովագրավճարները վճարվում են մասնաբաժիններով ապահովագրության պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում:

***Չվաստակած ապահովագրավճարների պահուստ***

Չվաստակած ապահովագրավճարների պահուստն իրենից ներկայացնում է համախառն ապահովագրավճարների այն մասը, որն ակնկալվում է վաստակել հաջորդ կամ հետագա ֆինանսական տարիներում: Չվաստակած ապահովագրավճարների պահուստը հաշվարկվում է առանձին յուրաքանչյուր ապահովագրության պայմանագրի համար՝ օգտագործելով համամասնական մեթոդն օրական կտրվածքով:

***Պահանջներ***

Ջուտ պահանջները ներառում են ֆինանսական տարվա ընթացքում վճարված հատուցումները՝ չվճարված պահանջների գծով պահուստի շարժի հետ մեկտեղ: Չվճարված պահանջները ներառում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առաջացած, սակայն չվճարված բոլոր պահանջների կարգավորման համար գնահատված ամբողջ ծախսի գծով պահուստները, լինեն դրանք ներկայացված, թե՛ ոչ, ինչպես նաև հարակից պահանջների կարգավորման համար պահանջվող արտաքին ծախսերի գծով պահուստները:

Չվճարված պահանջները գնահատելու համար ուսումնասիրվում են առանձին պահանջները և ձևավորվում են պահուստներ տեղի ունեցած, սակայն դեռ չներկայացված պահանջների գծով, ներքին և արտաքին կանխատեսելի դեպքերի հետևանքները, այդ թվում՝ պահանջների կարգավորման արտաքին ծախսերը, օրենսդրության փոփոխությունները, նախկին փորձը և միտումները: Չվճարված պահանջների գծով պահուստները չեն գեղջվում:

Վերաապահովագրության և սուբրոգացիայի գծով ակնկալվող վերականգնումները ճանաչվում են առանձին՝ որպես ակտիվներ: Վերաապահովագրության և սուբրոգացիայի գծով վերականգնումների գնահատման համար կիրառվում է չվճարված պահանջների գնահատման համար օգտագործվող մեթոդը:

Նախորդ տարիներին ձևավորված պահանջների գծով պահուստների գումարների ճշգրտումներն արտացոլվում են այն ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվություններում, որի ընթացքում կատարվել են ճշգրտումները, և բացահայտվում են առանձին, նշանակալի լինելու դեպքում: Կիրառվող մեթոդները և կատարված գնահատումները վերանայվում են կանոնավոր հիմունքով:

**(iii) Վերապահովագրություն**

Բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունը կիրառում է վերապահովագրությունը՝ ռիսկերի մի մասը վերապահովագրողներին փոխանցելու միջոցով իր հնարավոր զուտ վնասը սահմանափակելու համար: Վերապահովագրության պայմանագրերը չեն ազատում Ընկերությանն ապահովադիրների հանդեպ հանձն առած իր պարտականություններից:

Փոխանցված ապահովագրավճարները և փոխհատուցված օգուտները ներկայացվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ համախառն հիմունքով:

Վերապահովագրության գծով ակտիվները ներառում են փոխանցված ապահովագրական պարտավորությունների դիմաց վերապահովագրական ընկերություններից ստացվելիք գումարները: Վերապահովագրությունից ստացվելիք գումարները գնահատվում են այն նույն մեթոդով, որը կիրառվում է չվճարված պահանջների պահուստի կամ վերապահովագրության պայմանագրի հետ կապված կարգավորված պահանջների գնահատման համար:

Ստանձնած վերապահովագրության գծով ապահովագրավճարները ճանաչվում են որպես հատույթ և հաշվառվում են այնպես, ինչպես կհաշվառվեին, եթե վերապահովագրությունը համարվեր ուղղակի գործունեություն՝ հաշվի առնելով վերապահովագրվող բիզնեսի ծառայությունների դասակարգումը:

Վերապահովագրության պայմանագրերի շրջանակներում փոխհատուցման ենթակա գումարները գնահատվում են արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այս ակտիվները համարվում են արժեզրկված, եթե առկա է անկողմնակալ վկայություն, որ Ընկերությունը կարող է չստանալ իրեն հասանելիք բոլոր գումարները՝ որպես վերապահովագրական ակտիվի սկզբնապես ճանաչումից հետո տեղի ունեցած դեպքի արդյունք, և այդ դեպքն արժանահավատորեն չափելի ազդեցություն ունի այն գումարների վրա, որոնք Ընկերությունը կստանա վերապահովագրողից: Որպես վերապահովագրության գծով ակտիվներ հաշվառվում են միայն այն պայմանագրերի գծով իրավունքները, որոնք նախատեսում են նշանակալի ապահովագրական ռիսկի փոխանցում: Այն պայմանագրերի գծով իրավունքները, որոնք չեն նախատեսում նշանակալի ապահովագրական ռիսկի փոխանցում, հաշվառվում են որպես ֆինանսական գործիքներ:

**(iv) Հետաձգված ձեռքբերման ծախսումներ**

Ձեռքբերման ծախսումները, որոնք իրենցից ներկայացնում են ապահովագրական գործակալներին և բրոքերներին վճարված միջնորդաճարներ և վերապահովագրության գծով միջնորդաճարներ, հետաձգվում և ամորտիզացվում են այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում Ընկերությունը վաստակում է համապատասխան ապահովագրավճարները:

**(v) Պարտավորությունների համարժեքության ստուգում**

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ իրականացվում է պարտավորությունների համարժեքության ստուգում, որոշելու համար, թե արդյոք չվաստակած ապահովագրավճարների համարժեք են (հանած դրանց հետ կապված՝ ձեռքբերման հետաձգված ծախսումները գործունեության յուրաքանչյուր ոլորտի համար): Այս ստուգումների համար օգտագործվում է ապագա դրամական պայմանագրային հոսքերի, այդ պահին գործող ապահովագրության պայմանագրերի չըացած ժամկետներին վերագրելի պահանջների կարգավորման և ապահովագրության պայմանագրերի վարչարարության ծախսերի, ինչպես նաև նման պարտավորությունների վճարումը ապահովող ակտիվներից ստացված ներդրումային եկամտի ներկայիս լավագույն գնահատականը: Պակասորդի հայտնաբերման դեպքում, համապատասխան հետաձգված ձեռքբերման ծախսումները արժեզրկվում են, իսկ անհրաժեշտության դեպքում, ձևավորվում է լրացուցիչ պահուստ (ուժի մեջ գտնվող ռիսկերի պահուստ): Պակասորդը ճանաչվում է հաշվետու տարվա շահույթում կամ վնասում:

**(vi) Ապահովագրության գծով ստացվելիք և վճարվելիք գումարներ**

Ապահովադիրներին, գործակալներին և վերաապահովագրողներին վճարվելիք և նրանցից ստացվելիք գումարներն իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական գործիքներ և ներառվում են ապահովագրության գծով դեբիտորական և կրեդիտորական գումարների կազմում, այլ ոչ՝ ապահովագրության պայմանագրերի գծով պահուստներում կամ վերաապահովագրության գծով ակտիվների կազմում: Ընկերությունը կանոնավոր կերպով վերանայում է ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքերն արժեզրկման տեսանկյունից:

**(գ) Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ**

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ են համարվում ձեռքբերման ամսաթվից մինչև երեք ամիս մարման ժամկետով կանխիկ դրամական միջոցների մնացորդները և ցպահանջ ավանդները, որոնց իրական արժեքը չի ենթարկվում էական փոփոխությունների:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքները հաշվառվում են անորտիզացված արժեքով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

**(դ) Ֆինանսական գործիքներ**

**(i) Դասակարգում**

*Տրամադրված փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը* ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք գնանշված չեն գործող շուկայում, բացառությամբ այն գործիքների՝

- որոնք Ընկերությունը մտադիր է անմիջապես կամ կարճ ժամկետում վաճառել,
- որոնք Ընկերությունը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,
- որոնք Ընկերությունը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես վաճառքի համար մատչելի:

*Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներն* իրենցից ներկայացնում են այնպիսի ֆինանսական ակտիվներ, որոնք նախատեսված են որպես վաճառքի համար մատչելի կամ դասակարգված չեն որպես փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ:

**(ii) Ծանաչում**

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Ընկերությունը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր կերպով գնումները հաշվառվում են վերջնահաշվարկի ամսաթվի դրությամբ:

**(iii) Չափում**

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբում չդասակարգված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների դեպքում իրական արժեքին գումարվում են գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ձեռքբերմանը կամ բողարկմանը:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական ակտիվները չափվում են իրական արժեքով՝ առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք կարող են առաջանալ դրանց վաճառքի կամ այլ օտարման հետ կապված, բացառությամբ փոխառությունների ու դեբիտորական պարտքերի, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով:

**(iv) Ամորտիզացված արժեք**

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքն իրենից ներկայացնում է այն գումարը, որով ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին հանած մայր գումարի վճարումները, գումարած կամ հանած սկզբնապես ճանաչված գումարի և մարման պահին գումարի տարբերության կուտակված ամորտիզացիան, որը հաշվարկվել է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեքը կտրուստը: Հավելավճարները և գեղչերը, ներառյալ գործարքի հետ կապված սկզբնական ծախսումները, ընդգրկված են համապատասխան գործիքի հաշվեկշռային արժեքում և ամորտիզացվում են՝ կիրառելով գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

**(v) Իրական արժեքի չափման սկզբունքներ**

Իրական արժեքն այն գինն է, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կատարվելու ակտիվի վաճառքից կամ կվճարվելու պարտավորության փոխանցման դիմաց չափման ամսաթվի դրությամբ հիմնական շուկայում կամ, վերջինիս բացակայության դեպքում, այն ամենաբարենպաստ շուկայում, որտեղ Ընկերությունը հնարավորություն ունի մուտք գործել նշված ամսաթվի դրությամբ: Պարտավորության իրական արժեքն արտացոլում է վերջինիս չկատարման ռիսկը:

Հնարավորության դեպքում, Ընկերությունը չափում է գործիքի իրական արժեքը՝ կիրառելով այդ գործիքի համար ակտիվ շուկայում գնանշվող գները: Շուկան համարվում է ակտիվ, եթե ակտիվի կամ պարտավորության գծով գործարքները տեղի են ունենում բավարար հաճախականությամբ և բավարար ծավալով՝ շարունակական հիմունքով գնային տեղեկատվություն տրամադրելու համար: Ակտիվ շուկայում գնանշվող գնի բացակայության դեպքում, Ընկերությունը կիրառում է գնահատման մեթոդներ՝ դիտելի տվյալների օգտագործումն առավելագույնի և ոչ դիտելի տվյալների օգտագործումը նվազագույնի հասցնելու նպատակով: Ընտրված գնահատման մեթոդը ներառում է բոլոր այն գործոնները, որոնք շուկայի մասնակիցները հաշվի կառնեին մնաց հանգամանքներում:



Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի լավագույնն ապացույցը սովորաբար գործարքի գինն է, այսինքն՝ տրված կամ ստացված հատուցման իրական արժեքը: Եթե Ընկերությունը որոշում է, որ սկզբնական ճանաչման պահին իրական արժեքը տարբերվում է գործարքի գնից, և իրական արժեքը չի հիմնավորվում ակտիվ շուկայում մասնատիպ ակտիվի կամ պարտավորության համար գնանշվող գնով կամ հիմնված չէ գնահատման այնպիսի մեթոդի վրա, որն օգտագործում է միայն դիտելի տվյալները, ապա ֆինանսական գործիքի սկզբնական չափումն իրականացվում է իրական արժեքով, իսկ սկզբնական ճանաչման պահին իրական արժեքի և գործարքի գնի միջև տարբերության հետաձգվում է: Հետագայում, տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում համապատասխան հիմունքով՝ գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, սակայն միայն մինչև այն պահը, երբ գնահատումն ամբողջովին հիմնավորվում է շուկայի դիտելի տվյալներով կամ գործարքն ավարտվում է:

Եթե իրական արժեքով չափվող ակտիվը կամ պարտավորությունն ունի պահանջարկի և առաջարկի գին, ապա Ընկերությունը չափում է ակտիվները և երկար դիրքերը պահանջարկի գնով, իսկ պարտավորությունները և կարճ դիրքերը՝ առաջարկի գնով:

Ընկերությունը ճանաչում է իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների միջև շարժերն այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, որի ընթացքում կատարվել են փոփոխությունները:

Ընկերությունը ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափելիս կիրառում է ստորև ներկայացված իրական արժեքի հիերարխիան, որն արտացոլում է չափումների կատարման ժամանակ օգտագործված ելակետային տվյալների նշանակալիությունը:

- 1-ին մակարդակ. նույն գործիքների համար ակտիվ շուկայում գնանշվող գները (չճշգրտված):
- 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր ելակետային տվյալներ, որոնք դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող): Այս դասակարգը ներառում է այն գործիքները, որոնց գնահատման համար կիրառվել է հետևյալը՝ գնանշվող գները մասնատիպ գործիքների համար ակտիվ շուկայում, գնանշվող գները նույն կամ մասնատիպ գործիքների համար ակտիվ չհամարվող շուկաներում, կամ գնահատման այլ մեթոդ, որտեղ բոլոր նշանակալի ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտելի են շուկայական տվյալներից:
- 3-րդ մակարդակ. ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ: Այս դասակարգը ներառում է բոլոր այն գործիքները, որոնք գնահատվում են դիտելի տվյալների վրա չհիմնված ելակետային տվյալներից ելնելով, իսկ ոչ դիտելի ելակետային տվյալներն էական ազդեցություն ունեն գործիքի գնահատման վրա: Այս դասակարգը ներառում է այն գործիքները, որոնք գնահատվում են մասնատիպ գործիքների համար գնանշվող գների հիման վրա, որոնց գծով պահանջվում են նշանակալի ոչ դիտելի ճշգրտումներ կամ ենթադրություններ՝ գործիքների միջև տարբերություններն արտացոլելու նպատակով:

**(vi) Հետագա չափման հետևանքով առաջացած շահույթ և վնաս**

Ֆինանսական ակտիվների կամ պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից առաջացած շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է հետևյալ կերպ.

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքի փոփոխությունից առաջացած շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է սեփական կապիտալում՝ որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք (բացառությամբ արժեզրկումից կորուստների և վաճառքի համար մատչելի պարտքային ֆինանսական գործիքների գծով փոխարժեքային

տարբերություններից առաջացած շահույթի և վնասի), մինչև որ նշված ակտիվն ապաճանաչվում է և այդ պահին կուտակված շահույթը կամ վնասը, որը նախկինում ճանաչվել էր սեփական կապիտալում, ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվի գծով տոկոսները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդը:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, երբ ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունն ապաճանաչվում է կամ արժեզրկվում է, ինչպես նաև՝ ամորտիզացիայի հաշվարկի ընթացքում:

**(vii) Ապաճանաչում**

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ երբ ոչ փոխանցում է, ոչ էլ պահպանում է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը: Ապաճանաչման պայմանները բավարարող փոխանցված ֆինանսական ակտիվի գծով տոկոսները, որոնք առաջացել կամ պահպանվել են ընկերության կողմից, ճանաչվում են որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են:

Ընկերությունը դուրս է գրում անհավաքագրելի համարվող ակտիվները:

**(viii) Հաշվանցում**

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ արտացոլվելով գուտ գումարով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը գուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն:

**(ե) Արժեզրկում**

**(i) Ֆինանսական ակտիվներ**

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք առկա է անկողմնակալ վկայություն ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի արժեզրկված լինելու մասին: Նման վկայության առկայության դեպքում, Ընկերությունը որոշում է արժեզրկումից կորստի գումարը:

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբն արժեզրկվում է, և արժեզրկումից կորուստներ ճանաչվում են այն և միայն այն դեպքում, երբ առկա է անկողմնակալ վկայություն ֆինանսական ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ ավելի դեպքերի արդյունք հանդիսացող արժեզրկման մասին (կորստի դեպք), և այդ դեպքը (կամ դեպքերը) ազդեցություն է ունեցել ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի գծով դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի վրա, որոնք հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել պարտավորությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը վարկառուի կողմից, վարկային պայմանագրի պայմանների խախտումները վարկառուի կողմից, ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Ընկերությունն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի, վարկառուի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները, արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը, գրավի արժեքի նվազումը կամ ակտիվների խմբին վերաբերող այլ դիտելի տվյալները, ինչպիսիք են խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների վճարունակության վատթարացումը, կամ տվյալ խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների կողմից պարտականությունների չկատարման հետ փոխկապակցված տնտեսական պայմանների անբարենպաստ փոփոխությունը:

Բացի այդ, վաճառքի համար մատչելի բաժնային արժեթղթերում ներդրման իրական արժեքի՝ իր սկզբնական արժեքից նշանակալի կամ երկարատև նվազումը նույնպես հանդիսանում է արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն:

#### ***Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ***

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները հիմնականում ներառում են ապահովագրության գծով ստացելիք գումարները, տրամադրված փոխառությունները և բանկային ավանդները (փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր): Ընկերությունը վերանայում է իր փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը՝ արժեզրկումը կանոնավոր հիմունքով գնահատելու նպատակով:

Ընկերությունը նախ գնահատում է, թե արդյոք գոյություն ունի արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն այն առանձին փոխառությունների ու դեբիտորական պարտքերի գծով, որոնք առանձին վերցված նշանակալի են, և ապա անհատական կամ խմբային հիմունքով՝ այն փոխառությունների ու դեբիտորական պարտքերի գծով, որոնք առանձին վերցված նշանակալի չեն: Եթե Ընկերությունը որոշում է, որ անհատական հիմունքով գնահատված փոխառության կամ դեբիտորական պարտքի գծով՝ լինի այն նշանակալի կամ ոչ նշանակալի, արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն չկա, ապա այն ներառում է այդ փոխառությունը և դեբիտորական պարտքը պարտքային ռիսկի համանման բնութագրերով փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի խմբում և դրանք խմբային հիմունքով գնահատում արժեզրկման տեսանկյունից: Այն փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը, որոնք անհատական հիմունքով են գնահատվում արժեզրկման տեսանկյունից, և որոնց գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է կամ շարունակում է ճանաչվել, չեն ներառվում արժեզրկման խմբային հիմունքով գնահատման մեջ:

Եթե առկա է փոխառության կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարը չափվում է որպես փոխառության կամ դեբիտորական պարտքի հաշվեկշռային արժեքի և այդ փոխառության կամ դեբիտորական պարտքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի, ներառյալ երաշխիքների գծով ստացվելիք գումարների և գրավի ներկա արժեքի միջև տարբերությունը: Պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերը և նախորդ ժամանակաշրջանների վնասների տվյալները, որոնց գծով ներկա տնտեսական պայմաններն արտացոլող դիտելի տեղեկատվության հիման վրա կատարվել են ճշգրտումներ, հանդիսանում են դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի գնահատման հիմք:

Հավաքական արժեզրկումը գնահատելիս Ընկերությունը դիտարկում է պարտականությունների չկատարման նախկինում առկա միտումները, մարումների ժամկետները, կրած վնասի գումարը, որոնք ճշգրտվում են՝ հաշվի առնելով ղեկավարության դատողությունները, թե արդյոք ներկա տնտեսական և վարկավորման պայմանները թույլ են տալիս, որպեսզի փաստացի վնասն ավել կամ պակաս լինի նախկինում առկա միտումներով առաջարկվողներից:

Որոշ դեպքերում դիտելի տվյալները, որոնք պահանջվում են փոխառության կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի չափը գնահատելու համար, կարող են լինել սահմանափակ կամ այլևս ոչ ամբողջությամբ կիրառելի տվյալ հանգամանքների համար: Դա կարող է տեղի ունենալ, երբ փոխառուն ֆինանսական դժվարությունների մեջ է, և համանման փոխառուների վերաբերյալ քիչ պատմական տվյալներ կան: Այդպիսի դեպքերում, արժեզրկումից կորստի չափը գնահատելու համար, վերջինիս առկայության դեպքում, Ընկերությունն օգտագործում է իր փորձը և դատողությունները:

Փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում են այնքանով, որքանով փոխհատուցվող գումարի հետագա աճը կարելի է անկողմնակալ կերպով կապել արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը:

Այն դեպքերում, երբ փոխառության կամ դեբիտորական պարտքի հավաքագրումը հնարավոր չէ, այն դուրս է գրվում ի հաշիվ արժեզրկման գծով ձևավորված համապատասխան պահուստի: Ընկերությունը վ կամ դեբիտորական պարտքի մնացորդը (և արժեզրկման գծով ձևավորված ցանկացած պահուստը) դուրս է գրում, երբ ղեկավարությունը որոշում է, որ փոխառությունը կամ դեբիտորական պարտքը ենթակա չէ հավաքագրման և ձեռնարկվել են փոխառության կամ դեբիտորական պարտքի վերադարձի հետ կապված բոլոր անհրաժեշտ քայլերը:

***Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ***

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված կուտակված վնասը փոխանցելով շահույթի կամ վնասի կազմ՝ որպես վերադասակարգման ճշգրտում: Կուտակված վնասը, որը այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքից վերադասակարգվում է շահույթի կամ վնասի կազմ, հանդիսանում է ձեռքբերման արժեքի՝ հանած մայր գումարի մարումները ու մաշվածությունը, և ընթացիկ իրական արժեքի՝ հանած նախկինում շահույթում կամ վնասում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները, միջև տարբերությունը: Ժամանակի արժեքին վերագրելի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխություններն արտացոլվում են որպես տոկոսային եկամտի բաղադրիչ:

Եթե հետագա ժամանակաշրջանում արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեքի իրական արժեքն աճում է, և այդ աճը հնարավոր է անկողմնակալորեն կապել շահույթում կամ վնասում արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը, ապա արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, իսկ հակադարձված գումարը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Այնուամենայնիվ, արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի բաժնային արժեքի իրական արժեքի ցանկացած հետագա վերականգնումը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում:

**(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ**

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այլ ոչ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հետաձգված հարկերի, գնահատվում են արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես նրանց իրական արժեքից (հանած վաճառքի ծախսերը) և օգտագործման արժեքից առավելագույնը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը գեղչվում են իրենց ներկա արժեքով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը գեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ փողի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և ակտիվին բնորոշ ռիսկերը: Այլ ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքից մեծապես անկախ և դրամական միջոցների ներհոսք չառաջացնող ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է այն դրամաստեղծ միավորի համար, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում է միայն այն դեպքում, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինի՝ առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլինի:

**(գ) Պահուստներ**

Պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է, երբ Ընկերությունը որպես անցյալ դեպքերի արդյունք ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե ազդեցությունն էական է, պահուստները որոշվում են գեղչելով ակնկալվող դրամական հոսքերը՝ օգտագործելով գեղչման մինչև հարկումը գործող այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ փողի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և, անհրաժեշտության դեպքում՝ պարտավորությանը բնորոշ ռիսկերը:

**(ե) Կանոնադրական կապիտալ**

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Ընկերության բաժնեմասերը ենթակա են մարման բաժնետիրոջ հայեցողությամբ: Ընկերությունը պարտավոր է վճարել բաժնետերերի կազմից դուրս եկող բաժնետիրոջը տվյալ տարվա գուտ ակտիվների իր բաժնեմասը դրամական միջոցներով, կամ բաժնետիրոջ համաձայնությամբ՝ ակտիվների բնաիրային փոխանցման միջոցով:

ՀՀՄՍ 32 «Ֆինանսական գործիքներ. Ներկայացում» ստանդարտի համաձայն՝ բաժնետերերին վերագրելի գուտ ակտիվները դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ այս ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջաններում, քանի որ դեկավարությունը եզրակացրել է, որ Ընկերության վերադարձելի ֆինանսական գործիքները բավարարում են ՀՀՄՍ 32 ստանդարտի սեփական կապիտալի ներկայացման բոլոր պահանջները:

### **Շահաբաժիններ**

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու ընկերության կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգերով:

Ընկերության բաժնետոմսերի շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակահատվածում, երբ հայտարարվում են:

### **(ը) Հարկում**

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի հողվածներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված բաժնետերերի հետ իրականացված գործառնություններին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա հարկվող շահույթի գծով վճարման ենթակա հարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չեն ճանաչվում ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից առաջացած այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք ազդեցություն չունեն հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով ընկերությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների գումարը չափվում է կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները, չօգտագործված հարկային վնասները և արտոնությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները նվազեցվում են այնքանով, որքանով առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները:

**(թ) Տոկոսային եկամտի և ծախսի ճանաչում**

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտն ու ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ համապատասխան ծառայությունը տրամադրելիս:

Գործառնական վարձակալության գծով վճարումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը վարձակալության գործողության ժամկետի ընթացքում: Վարձակալությանը վերաբերող խրախուսող պայմանները ճանաչվում են որպես վարձակալության գծով ընդհանուր ծախսի անբաժանելի մաս՝ վարձակալության գործողության ժամկետի ընթացքում:

**31. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ**

Մի շարք նոր ստանդարտներ և ստանդարտների փոփոխություններ գործում են 2019թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար՝ վաղաժամ կիրառելու հնարավորությամբ: Այնուամենայնիվ, Ընկերությունը վաղաժամ չի կիրառվել նոր ստանդարտները և ստանդարտների փոփոխություններն այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս:

Դեռևս չգործող ստանդարտներից՝ ՖՀՄՍ 17-ը և ՖՀՄՍ 9-ը ըստ ակնկալիքների էական ազդեցություն կունենան Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա սկզբնական կիրառման ժամանակ:

**(ա) ՖՀՄՍ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր»**

ՖՀՄՍ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր» առաջադրում է հաշվառման մոդել, համաձայն որի ապահովագրության պայմանագրերի խմբերը չափվում են պայմանագրի կատարման գծով դրամական հոսքերի և պայմանագրային ծառայությունների մարժայի հիման վրա: Պայմանագրային ծառայությունների մարժան որոշվում է ապահովագրության պայմանագրերի խմբերի համար: Ապահովագրողներից կպահանջվի առավել մանրամասնորեն հաշվառել իրենց գործունեության արդյունքները: Դա թույլ է տալիս ապահովել նոր և արդեն գործող բիզնեսի եկամտաբերության վերաբերյալ տվյալների համադրելիություն և թափանցիկություն և ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողներին առավել մանրամասն տեղեկատվություն է տրամադրում ապահովագրողի ֆինանսական վիճակի մասին: Անդերրայթինգի և ֆինանսական տվյալների միմյանցից առանձին ներկայացումը կապահովի շահույթի արդյունքների և ստացվող շահույթի որակի վերաբերյալ տեղեկատվության առավել մեծ թափանցիկություն: Ապահովագրողը կարող է որոշել ներկայացնել զեղչման դրույքների և այլ ֆինանսական ռիսկերի փոփոխությունների ազդեցությունը շահույթի կամ վնասի կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում փոփոխականությունը նվազեցնելու համար: Վերաապահովագրության պայմանագրերը հաշվառվում են ուղղակի ապահովագրության պայմանագրերից առանձին: ՖՀՄՍ 17 համաձայն՝ տեղեկատվությունը պետք է բացահայտվի այնչափ մանրամասնորեն, որպեսզի օգնի օգտագործողներին գնահատել պայմանագրերի ազդեցությունը ֆինանսական վիճակի, ֆինանսական գործունեության արդյունքների և դրամական հոսքերի վրա:

ՖՀՄՍ 17-ը գործում է 2021թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ստանդարտի վաղաժամ կիրառումը թույլատրվում է այն կազմակերպությունների համար, որոնք կսկսեն կիրառել են ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» և ՖՀՄՍ 15 «Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ» ստանդարտները ՖՀՄՍ 17-ի կիրառման հետ միաժամանակ կամ դրանից առաջ: Պահանջվում է կիրառել ամբողջական հետընթաց մոտեցում, սակայն կարող են կիրառվել գործնական բնույթի պարզեցումներ (այդ թվում՝ ձևափոխված հետընթաց մոտեցումը և իրական արժեքի մոտեցումը): Ապահովագրողը կարող է կիրառել տարբեր մոտեցումներ տարբեր խմբերի համար:

2018թ. դեկտեմբերին կայացած ժողովին ՀՀՄՍ Խորհուրդը քվեարկեց հոգուտ ՖՀՄՍ 17-ի սեղմ շրջանակներով ճշգրտման: Այս որոշումը հաջորդեց 2018թ. նոյեմբերին կայացված Խորհրդի նախնական որոշմանը, որն առաջարկում էր մեկ տարով հետաձգել ՖՀՄՍ 17-ի ուժի մեջ մտնելու ժամկետը՝ տեղափոխելով այն 2022թ.: Առաջարկվող ճշգրտման նպատակն է ապահովագրողներին տրամադրել գործնական բնույթի պարզեցում, համաձայն որի նրանք կարող են ապահովագրության պայմանագրերը ներկայացնել ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ պորտֆելի մակարդակով, ինչը ներկայացման առավել ընդհանրացված եղանակ է, քան ներկայումս պահանջվում է ՖՀՄՍ 17-ով:

Ներկայումս Ընկերությունը մշակում է ՖՀՄՍ 17-ի կիրառման պլանը:

**(բ) ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ»**

ՖՀՄՍ 9-ը սահմանում է ֆինանսական ակտիվների, ֆինանսական պարտավորությունների և ոչ ֆինանսական միավորների առք ու վաճառքի որոշ պայմանագրերի ճանաչման և չափման պահանջները: Այս ստանդարտը փոխարինում է ՀՀՄՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում» ստանդարտը:

**(i) Դասակարգում – Ֆինանսական ակտիվներ**

ՖՀՄՍ 9-ով նախատեսում է ֆինանսական ակտիվների դասակարգման և չափման նոր մատեցում, որն արտացոլում է այն բիզնես մոդելը, որի շրջանակներում կառավարվում են ակտիվները, և դրամական հոսքերի պայմանագրով նախատեսված այդ ակտիվին վերաբերող բնութագրերը:

ՖՀՄՍ 9-ը ներառում է ֆինանսական ակտիվների երեք հիմնական դաս՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող և իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն՝ այլևս չեն գործում ՀՀՄՍ 39-ով սահմանված մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվների, փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների դասերը:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվները պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:



Ֆինանսական ակտիվը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն իրագործվում է թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու միջոցով և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չնարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Առևտրական նպատակով չպահվող բաժնային գործիքում ներդրման սկզբնական ճանաչման ժամանակ Ընկերությունը կարող է անշրջելի ընտրություն կատարել՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացնելու իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին՝ յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք դասակարգված չեն որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող, դասակարգվում են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին Ընկերությունը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Ֆինանսական ակտիվը դասակարգվում է այս դասերից մեկին սկզբնական ճանաչման պահին: Ֆինանսական ակտիվների դասակարգմանը վերաբերող անցումային պահանջները ներկայացված են (vi) կետում:

### **Բիզնես մոդելի գնահատում**

Ընկերությունը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ապահովել պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամտի ստացումը, ապահովել որոշակի տոկոսային եկամտաբերության մակարդակը, համապատասխանեցնել ֆինանսական ակտիվների ժամկետներն այն պարտավորությունների ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորվում են այդ ակտիվներով, կամ դրամական միջոցների ակնկալվող արտահոսքին, կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի կատարողականը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում Ընկերության ղեկավարությանը:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:

- ինչպես են վարձատրվում բիզնեսի ղեկավարները, օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը հիմնված է կառավարվող ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի, թե՛ հավաքված դրամական հոսքերի վրա:
- նախորդ ժամանակաշրջաններում վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները: Այնուամենայնիվ, վաճառքների ծավալի վերաբերյալ տեղեկատվությունը առանձին չի դիտարկվում, այն դիտարկվում է իրականացնելիս ընդհանուր վերլուծություն, թե ինչպես են իրագործվում ֆինանսական ակտիվների կառավարման համար Ընկերության առաջադրված նպատակները և ինչպես են իրացվում դրամական հոսքերը:

Առևտրական նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվները կամ ֆինանսական ակտիվները, որոնք կառավարվում են և որոնց արդյունավետությունը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, քանի որ չեն պահվում ոչ պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու և ոչ էլ՝ թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու համար:

**Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ**

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» բաղկացած է փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար փոխհատուցումից, ինչպես նաև շահույթի մարժայից:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, Ընկերությունը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դեպքում գնահատվում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս Ընկերությունը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը կամ ժամկետները,
- լծակավորման հատկանիշը,
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Ընկերության պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեգրեսի իրավունքի ֆինանսական ակտիվ),
- հատկանիշները, որոնք փոփոխում են փողի ժամանակային արժեքի համար հատուցումը, օրինակ՝ տոկոսադրույքների պարբերաբար վերասահմանումը:

**Ազդեցության գնահատում**

ՖՀՄՍ 9-ի կիրառումից ժամանակավոր ազատման հնարավորությունից օգտվող ապահովագրողների համար ՖՀՄՍ 4-ով պահանջվող լրացուցիչ բացահայտումները պատրաստելու նպատակով Ընկերությունն ավարտել է միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի գնահատումը: Իրականացված գնահատման արդյունքում որոշվել է, որ միայն մայր գումարի և չմարված մայր

գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշը բավարարում են շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չչափվող բոլոր պարտքային ֆինանսական ակտիվները: Ընկերությունը դեռ չի ավարտել ֆինանսական ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելների գնահատումը: Իր նախնական գնահատումներից ելնելով Ընկերությունը չի գտնում, որ դասակարգման նոր պահանջներն էական ազդեցություն կունենան ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

**(ii) Արժեզրկում – Ֆինանսական ակտիվներ և պայմանագրային ակտիվներ**

ՖՀՄՍ 9-ը փոխարինում է ՀՀՄՍ 39-ով սահմանված «կրած կորուստներ» մոդելը «ակնկալվող պարտքային կորուստների» մոդելով: Նոր մոդելի կիրառումը պահանջում է էական դատողություններ այն մասին, թե ինչպես են տնտեսական գործոններն ազդում «ակնկալվող պարտքային կորուստների վրա, որը որոշվում է հավանականությամբ կշռված լինելու հիմունքով:

Արժեզրկման նոր մոդելը կկիրառվի ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների նկատմամբ, բացառությամբ բաժնային գործիքներում ներդրումների, ինչպես նաև պայմանագրի գծով ակտիվների նկատմամբ: Ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքերի նկատմամբ չեն կիրառվում ՖՀՄՍ 9-ի արժեզրկման պահանջերը:

ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն՝ կորստի պահուստը կչափվի հետևյալ հիմունքներից որևէ մեկով.

- 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ, որոնք իրենցից ներկայացնում են այն ակնկալվող պարտքային կորուստները, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսում հնարավոր պարտագանցման ռեպերից և
- ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներ, այն ակնկալվող պարտքային կորուստներն են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտագանցման ռեպերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը կիրառվում է այն դեպքում, երբ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկն նշանակալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից ի վեր: Հակառակ դեպքում չափվում են 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները: Ընկերությունը կարող է որոշել, որ ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն չի աճել, եթե ակտիվն ունի ցածր պարտքային ռիսկ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այնուամենայնիվ, ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը միշտ կիրառվում է առևտրական դեբիտորական պարտքերի և նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ չպարունակող պայմանագրի գծով ակտիվների համար:

ՖՀՄՍ 9-ի արժեզրկման պահանջները պահանջում են դեկավարության դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, մասնավորապես հետևյալ ոլորտներում, որոնք մանրամասն ներկայացված են ստորև.

- գնահատում, թե արդյոք տեղի է ունեցել գործիքի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր,
- ապագայամետ տեղեկատվության ներառում ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման մեջ:

### **Ազդեցության գնահատում**

Ընկերությունը գտնում է, որ արժեզրկումից կորուստները հավանաբար կաճեն և կդառնան առավել փոփոխական այն ակտիվների համար, որոնց համար գործում է ՖՀՄՍ 9-ի արժեզրկման մոդելը: Ընկերությունը դեռ չի ավարտել ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման իր մեթոդաբանության մշակումը:

#### **(iii) Դասակարգում - Ֆինանսական պարտավորություններ**

ՖՀՄՍ 9-ը զգալի չափով պահպանում է ՀՀՄՍ 39-ով սահմանված ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման պահանջները:

Այնուամենայնիվ, ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն՝ այն ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքի բոլոր փոփոխությունները, որոնք նախատորոշվում են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, մինչդեռ ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն, իրական արժեքի այս փոփոխություններն որպես կանոն ներկայացվում են հետևյալ կերպ.

- պարտավորության գծով պարտքային ռիսկի փոփոխություններին վերագրելի իրական արժեքի փոփոխության գումարը ներկայացվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում, իսկ
- իրական արժեքի փոփոխության մնացած գումարը ներկայացվում է շահույթի կամ վնասի կազմում:

Ընկերությունը չի դասակարգել որևէ ֆինանսական պարտավորություն շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող գործիքների դասին և չունի մնացած մտադրություն ներկա պահին: Ընկերության գնահատմամբ ՖՀՄՍ 9-ի սկզբնական կիրառումն էական ազդեցություն չի ունեն ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման վրա:

#### **(iv) Բացահայտումներ**

ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն կպահանջվեն մանրամասն նոր բացահայտումներ հատկապես պարտքային ռիսկի և ակնկալվող պարտքային կորուստների հետ կապված: Գնահատման ընթացքում Ընկերությունը կատարել է վերլուծություն նպատակ ունենալով բացահայտել բացակայող տեղեկատվությունը: Ընկերությունը գտնվում է համակարգերի և հսկողության մեխանիզմների փոփոխությունների ներդրման գործընթացում, որոնք, Ընկերության կարծիքով, անհրաժեշտ կլինեն պահանջվող տեղեկատվության առկայությունն ապահովելու համար:

#### **(v) Անցումը նոր ստանդարտին**

ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում կատարվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններն ընդհանուր առմամբ կկիրառվեն հետընթաց, բացառությամբ ստորև ներկայացված դեպքերի:

- Ընկերությունը կօգտվի այն բացառությունից, որը թույլ է տալիս չվերահաշվարկել նախորդ ժամանակաշրջանների համադրելի տվյալները դասակարգման և չափման (ներառյալ՝ արժեզրկման) փոփոխությունների հետ կապված: ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում առաջացող ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների տարբերություններն ընդհանուր առմամբ կճանաչվեն չբաշխված շահույթի և պահուստների կազմում 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

- Սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ գոյություն ունեցող փաստերից և հանգամանքներից ելնելով՝ պետք է կատարվեն հետևյալ գնահատումները.
  - Որոշել այն բիզնես մոդելը, որի շրջանակներում պահվում է ֆինանսական ակտիվը:

Եթե ֆինանսական ակտիվն ունի ցածր պարտքային ռիսկ ՖՀՄՍ 9-ի սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ, Ընկերությունը ենթադրում է, որ տվյալ ակտիվի գծով պարտքային ռիսկն նշանակալիորեն չի աճել սկզբնական ճանաչումից ի վեր:

#### **(գ) Այլ ստանդարտներ**

Ստորև ներկայացված փոփոխված ստանդարտները և մեկնաբանություններն ըստ ակնկալիքների էական ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- *Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքներին հղումների փոփոխություններ ՖՀՄՍ ստանդարտներում,*
- *«Բիզնես» տերմինի սահմանում (ՖՀՄՍ 3-ի փոփոխություններ),*
- *«Էական» տերմինի սահմանում (ՀՀՄՍ 1-ի և ՀՀՄՍ 8-ի փոփոխություններ):*

### **32. Հաշվետու ամսաթվից հետո տեղի ունեցած դեպքեր. COVID-19 բռնկում**

2020թ. մարտի 11-ին Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը կորոնավիրուսի բռնկումը գնահատեց որպես համաճարակ: Ի պատասխան COVID-19 բռնկումով բնակչության առողջությանը սպառնացող լուրջ սպառնալիքի՝ Հայաստանի Հանրապետության իշխանությունները միջոցներ ձեռնարկեցին հիվանդության տարածումը կանխելու համար, այդ թվում՝ սահմանափակելով մարդկանց միջսահմանային տեղաշարժը, օտարերկրացիների մուտքը Հայաստանի Հանրապետություն և կարգադրելով տնտեսական գործունեության սուբյեկտներին անցնել հեռավար աշխատանքային ռեժիմի: 2020թ. մարտի ընթացքում իշխանություններն աստիճանաբար սկսեցին կիրառել սոցիալական հեռավորության պահպանմանն ուղղված լրացուցիչ միջոցառումներ, այդ թվում՝ փակվեցին դպրոցները, համալսարանները, ռեստորանները, կինոթատրոնները, թատրոնները, թանգարանները և մարզասրահները: Բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգությունն ապահովելու նպատակով կառավարությունը հայտարարեց արտակարգ դրություն 2020թ. մարտի 16-ից մինչև մայիսի 14-ը բոլոր կազմակերպությունների համար, բացառությամբ բժշկական և դեղագործական կազմակերպությունների, շտապ օգնության ծառայության, սննդի և առաջին անհրաժեշտության ապրանքների մատակարարների և չընդհատվող աշխատանքային ցիկլով կազմակերպությունների:

Շատ երկրներում սահմանափակումների և կազմակերպությունների գործունեության ընդհատման պատճառով նվազել է համաշխարհային պահանջարկը, հանգեցնելով պետական բյուջեի կրճատմանը, ինչը, հավանաբար, նշանակալի տնտեսական և սոցիալական հետևանքներ կունենա և անխուսափելիորեն կազդի պետական հատվածի ծախսերի վրա:

Այս իրադարձություններն զգալի անբարենպաստ ազդեցություն կունենան տնտեսության վրա, ներառյալ.

- Առևտրային գործունեության և տնտեսական գործունեության խափանումը՝ բացասական ազդեցություն ունենալով մատակարարման շղթաների վրա և հանգեցնելով պայմանագրերի խախտման,
- Որոշ ոլորտների կազմակերպությունների գործունեության խափանումը, որոնք գործում են թե՛ տեղական շուկայում և թե՛ կենտրոնացած են արտահանման վրա, որոնց գործունեությունը մեծապես կախված է օտարերկրյա շուկաներից: Առավել տուժած ոլորտները են մանրածախ առևտուրը, ճանապարհորդությունների, զբոսաշրջության, հանգստի կազմակերպման և հյուրընկալության ոլորտները, տրանսպորտը, նավթարդյունաբերությունը, շինարարությունը, ավտոմոբիլային, ապահովագրական և ֆինանսական ոլորտները,
- Առաջնային անհրաժեշտության ապրանքներ և ծառայություններ չհանդիսացող ապրանքների և ծառայությունների նկատմամբ պահանջարկի էական նվազումը,
- Տնտեսական գործունեության իրականացման պայմանների հետ կապված անորոշության մեծացումը, որն արտացոլվում է ակտիվների գների և արտարժույթի փոխարժեքի մեծ տատանողականությամբ:

2020թ. մարտին ՀՀ կառավարությունը հայտարարեց միջոցառումների փաթեթ COVID-19 բռնկման հետևանքով առավել տուժած ոլորտներին աջակցելու համար: Ծրագիրը, ի թիվս այլ միջոցառումների, ներառում է իջեցված տոկոսադրույքով վարկեր և իջեցված միջնորդավճարներ փոքր և միջին ձեռնարկությունների, վարկերի մարման հետաձգում, պետական աջակցություն վարկերի վերաֆինանսավորման և վարկերի պայմանների վերանայման հետ կապված առավել տուժած ոլորտների կազմակերպությունների համար: Առավել տուժած ոլորտների ցանկն ուշադիր կերպով վերահսկվում է և կարող է ճշգրտվել հետագա զարգացումներից ելնելով:

Ընկերությունը գործում է ապահովագրության ոլորտում, որի վրա COVID-19 բռնկում էական ազդեցություն չի ունեցել: Վերջին մի քանի շաբաթների ընթացքում Ընկերության վաճառքները շարունակել են մնալ իրենց կայուն մակարդակում և գործունեությունը չի ընդհատվել: Հիմք ընդունելով հրապարակայնորեն հասանելի տեղեկատվությունը այս ֆինանսական հաշվետվությունների ստորագրման ամսաթվի դրությամբ՝ ղեկավարությունը դիտարկել է հիվանդության բռնկման հնարավոր զարգացումը և դրա ակնկալվող ազդեցությունը Ընկերության և տնտեսական միջավայրի վրա, որում իր գործունեությունն է իրականացնում Ընկերությունը, ներառյալ ՀՀ կառավարության և այլ երկրների կառավարությունների կողմից արդեն իսկ ձեռնարկված միջոցառումները, որտեղ գտնվում են Ընկերության հիմնական գործընկերները և հաճախորդները:

Հաշվի առնելով վերը շարադրված գործոնները և Ընկերության ընթացիկ գործառնական և ֆինանսական գործունեությունը՝ ներկայումս հրապարակայնորեն հասանելի այլ տեղեկատվության հետ մեկտեղ, ղեկավարությունը չի ակնկալում, որ COVID-19 բռնկումն անմիջապես նշանակալի բացասական ազդեցություն կունենա Ընկերության ֆինանսական վիճակի և գործառնական գործունեության արդյունքների վրա: Այնուամենայնիվ, ղեկավարությունը չի կարող բացառել այն հնարավորությունը, որ սահմանափակումների ժամկետի երկարաձգումը, այդ միջոցառումների խստացումը կամ վերջիններիս անբարենպաստ ազդեցությունը տնտեսական միջավայրի վրա բացասաբար կանդրադառնա Ընկերության վրա միջին ժամկետի և երկարաժամկետ հեռանկարում: Ընկերությունը նաև դիտարկում է զարգացման բացասական սցենարները և պատրաստ է դրանց համապատասխանեցնել իր գործառնական ծրագրերը: Ղեկավարությունը շարունակում է ուշադիր հետևել իրավիճակին և կձեռնարկի պատասխան քայլեր հնարավոր իրադարձությունների և հանգամանքների ազդեցությունը մեղմելու համար՝ դրանց առաջացմանը զուգահեռ: